

DIPLOMATŲ IR VLIKO PASITARIMAI

Aštuntame puslapyje plačiau pranešama apie pereiną savaitę pasiektą susitarimą tarp Dipl. Kolegijos šefo ir Vliko delegacijos. To susitarimo protokolai ir pranešimai apie jį visuomenei buvo numatyti pasirašyti Tautos šventės išvakarėse, tačiau tą dieną pasirašymas neįvyko ir protokolų bei komunikatų redagavimas atidėtas iki šios savaitės antradienio. Iki laikraščio išleidimo negalėjo ateiti žinios, ko pasiekta antradienį.

Šio susitrukdymo priežastis — katalikiškųjų Vliko grupių netikėtai pasireiškusios pastangos į protokolą bei komunikatus įtraukti dalykų, kurie esmėje įneštų pakeitimų susitarime. Turima įspūdžio, kad į komunikatus bei protokolus norima įtraukti ką nors, kas paremtų kai kuriuos neseniai spaudoje pasirodžiusius straipsnius. Tačiau vyraujantis nusistatymas, kad turėtų būti pasirašyta, kaip sutarta.

Iš Vliko pusės pasitarimuose dalyvavo keturių asmenų delegacija, kuri pasitarimų pertraukų metu nuolat palaikė ryšį su visais Vliko nariais. Manoma, kad nuo užsispyrimų, kurie pačioje pradžioje galėtų pakirsti pasiektą susitarimą, bus atsisakyta. Vliko delegacijoje vyraujanti nuomonė, kad tuo atveju, jei kuri Vliko grupė nuo susitarimo priėmimo atsisemtų, ji neštų ir atsakomybę dėl visų galimų pasekų.

SVARBŪS BALFO PIRMININKO ŽYGLIAI

Iš JAV į Kanadą, ne tik piliečiams, bet ir neseniai čia apsigyvenusiems, nuvykti nėra jokių sunkumų. Bet iš Kanados nepiliečiams apsilankyti čia, atrodo, ne ką lengviau, kaip prasmukti pro geležinę uždangą... O Kanadoje dabar yra daug lietuvių naujakurių, kurie čia, Jungtinėse Valstybėse turi ne tik artimų draugų, bet ir artimų gimių. Yra net šeimų, kurių dalis gyvena čia, dalis tenai. Tačiau pasimatymas galimas tik vienašalio apsilankymo būdu...

Bolfo pirmininkas kan. Končius, neseniai apsilankęs Kanadoje, įteikė tuo reikalu memorandumą Valst. Departamentui JAV ambasadoriui Kanadoje ir JAV konsulatams Kanadoje memorandumus tuo reikalu, prašydamas palengvinti šį susisiekimą, kuris yra varžomas kaip tik iš JAV įstaigų pusės.

Kitą memorandumą Bolfo pirmininkas įteikė prezidento patarėjui J. R. Steelmanui — dėl lietuvių naujakurių priėmimo į darbus krašto gynybos pramonėje. Iš tikrųjų — atrodo kiek keista, kad komunistų persekiojamais žmonėmis nepasitikima vien dėl to, kad jie dar ne piliečiai, kai tuo tarpu komunistuojas pilietis lengvai gali gauti darbą vietose, saugomose nuo komunistų šnipų...

Ypatingai įsidėmetina tai, kad naujakuriai, nors ir ne piliečiai, yra pakankamai patikimi tarnauti Amerikos kariuomenėje ir net kovoti Korėjos fronte.

DIRVA

THE FIELD

Gromyko grįžo kaip musė kandęs

San Francisco konferencijos pradžioje Gromyko išsitarė, kad konferencija negalėsianti būti baigta ne tik per keturias dienas, bet gal net nei per keturias savaites. Tačiau konferencijos rengėjai viską taip sutvarkė, kad visos Gromyko ir jo talkininkų — komunistinių Lenkijos bei Čekoslovakijos vyriausybės delegatų — pastangos savo ilgomis galbomis sutrukdė konferencijos eigą visiškai nuėjo niekais. Tos jų kalbos nei vienos delegacijos jų pusėn nepatraukė ir kiekvieno atveju, kai buvo balsuojama, vis buvo tik trys prieš 48. Šeštadienį taikos sutartis jau buvo pasirašyta. Pasirašė 48 delegacijos, nepasirašė tik trys... Gromyko grasė, kad šios sutarties pasirašymas rizikuoją sukelti karą...

Gromyko bandė kalbėti visų Azijos tautų vardu, tačiau jį tvirtai atrėmė Ceilono ir Pakistano delegatai. O konferencijoj savais sumetimais nedalyvavusi Indija jau skuba kalbėtis su Japonijos vyriausybe dėl taikos sutarties atskirai, sutikdama tartis maždaug tais pačiais pagrindais, kaip ir pasirašytoji taikos sutartis. Tokių pačių intencijų rodo ir Kinija — ne tik Čiankaišekas, bet, rodos, net ir komunistinė Kinijos vyriausybė.

Rusams, kurie gal tikėjosi panaudoti savo dalyvavimą šioje konferencijoje bent propagandai, nepaprastai nepasisekė. Jų bandymas virto greičiau propaganda prieš juos pačius. Didelė konferencijos posėdžių dalis buvo matoma per televiziją ir šį kartą milijonai amerikiečių patys savo akimis matė, kaip rusai elgiasi. Rezultatas toks, kad dažnas amerikietis, ligi šiol negalėjęs suprasti, dėl ko su tais rusais sunku susikalbėti, dabar tą suprato. Anot vieno žiūrovo: "Lig šiol aš pykdavau ant savų diplomatų, kad jie nesugeba rasti bendros kalbos su rusais, bet dabar matau, kad tai neįmanoma".

ma: žiūrėjau ir stebėjau, kaip mūsų diplomatai kantrūs ir pajėgia susilaikyti netrenkę tokiam Gromyko į ausį..."

Vienas iš juokingiausių momentų buvo Gromyko "išėjimas". Lenkijos atstovas kiekvieną kartą pradėdamas kalbėti vis primindavo, kad jis yra suvereninės valstybės atstovas, todėl, girdi, esą nepakenčiama, kad jam kalbėjimo laikas apibrėžiamas tik penkiomis minutėmis. Jau pats kartojimas apie suverenumą rodo, kad Wierblowski nėra labai stipriai įsitikinęs dėl dabartinio Lenkijos suverenumo. Bet kiek vėliau gana linksmas įvykis tikrai gražiai parodė, koks tas jo "suverenumas". Būtent, pradėjus kalbėti, berods, J. F. Dulles, Gromyko pakilo išėiti. Rusų delegatų išėjimai jau yra garsūs. Tad visi pagalvojo, kad rusų delegacija jau pasišaliną iš konferencijos. Matyt, kad taip pagalvojo ir Wierblowski, nes pamatęs išeinantį Gromyką, pakilo ir jis su savo štabu, ir

iškilmingai išžygiavo paskui Gromyką. Žinoma, juos tuojuo nusekė reporteriai su visais televizijos aparatais. Tačiau paaiškėjo, kad čia nesama jokio politinio įvykio. Gromyko išėjo... grynai "asmeniniais reikalais". "Suvereninės" Lenkijos delegacija turėjo suvaidinti, kad jai irgi atsirado panašių "asmeninių reikalų"...

Po konferencijos rusų delegacija sėdo į traukinį ir pasileido į kelionę namo. Tuo pačiu metu Anglijos, Prancūzijos ir Amerikos užsienio reikalų ministrai — Morrisonas, Schumanas ir Achesonas — pradėjo naujus pasitarimus: apie taikos sutartį su Vakarų Vokietija ir apie visus kitus opiuosius klausimus pasaulio politikoje. Įdomu tai, kad šie pasitarimai, kurie vyksta Vachingtone, prasidėjo... padangėje, tai yra, Achesono lėktuve, kuriuo visi trys ministrai sėkmadienį skrido iš San Francisco į Washingtoną.

Nauji ginklai?

Neseniai buvo paskelbta, kad jau yra pradėdami gaminti naują povandeninį laivą, varomą atominė energija. Tų laivų vartiklų principas iš esmės esąs ne toks jau sudėtingas. Pagrindas — atominė baterija, iš kurios sklinda labai stipri šiluma. Toji šiluma naudojama vandeniui paversti garu. Garas varo turbiną, turbina — elektros generatorių, elektrą — laivo variklį. Atominė baterija šilumos ištenka ilgą laiką. Todėl tokiame laive, sako, kokį pusmetį nereikės rūpintis kuro papildymu. Ir greitis tokio laivo galės būti žymiai didesnis. Per pusmetį toks laivas, jei reikia, gali aplaukti daug kartų aplink visą žemę ir jam nesvarbu bus turėti bazes būtinai kur

nors netoli nuo galimų priešų. Vos laivynas užsakė tokius laivus, aviacija jau daro sutartis gaminti ir lėktuvams, varomiems atominė energija. Maža to, jau svarstomas klausimas dėl paskyrimo pinigų gaminti kažkokiams visiškai naujiems ginklams, kurie jau neturės nieko bendra su atominė energija, kurie tačiau būsią nepaprastai efektingi. Jei taip, tai gal atominė energija tikrai po kiek laiko beliks reikalinga tik civilinio gyvenimo reikalam, o ne sprogimui?

Prasitaria, kad net Korėjos fronte, jei tik prasidės nauja didesnė komunistų ataka, jau link visą žemę ir jam nesvarbu bus turėti bazes būtinai kur

MacArthuras Clevelande

MacArthuras Clevelande pasakytoji kalba susilaukė plataus atgarsio visoje Amerikoje. Daugiausiai dėmesio susilaukė pats pirmasis jo sakiny, kuriame jis, pabrėžė, kad Ohio kraštas yra davęs Amerikai daug įžymių vadų praeity ir dabarty, ir kad, galimas dalykas, nepertolimoje ateityje dar duos. Šis posakis visų suprastas, kaip senatoriaus Tafto kandidatūros parėmimas prezidentus.

Nors gen. MacArthuras, grįžęs iš Japonijos, pareiškė, kad neturįs jokių politinių pretenzijų, ir kad vienintelė jo politika esanti — Dieve, laimink Ameriką, — vis dėlto jo kalbos nuolat sukasi apie politiką, o ši Clevelando kalba buvo ištisa politinė deklaracija. Tikriausiai pasakius, tai buvo aštri dabartinės administracijos respublikonų pažiūrų išdėstymas. Manoma, kad ši kalba kaip tik ir buvusi sureduota, kad būtų lyg ir metmenys ateinančių prezidento rinkimų programai.

Gen. MacArthuras, kritikudamas susidariusią padėtį, atsakomybę dėl to sudėjo ne tik politinei, bet ir karinei vadovybei. Šiam pareiškime stebėjai skaito gen. MacArthuras aiškų pasipriešinimą gen. Eisenhowerio kandidatūrai į prezidentus nuo respublikonų partijos.

Kadangi, tačiau, pačių respublikonų tarpe esama abejotų, kad Taftas, jei būtų nominuotas, kažin ar laimėtų, tai kai kas ftaria, kad to akivaizdoje gal net ir pats MacArthuras sutiktų kandidatuoti... Iš kitos pusės betgi abejojama, ar tai būtų laimingas pasirinkimas. Visų pirma, nemaža kliūtis yra generolo amžius. Toliau — prieš jį būtų stipri agitacija, kaip turintį tendenciją į diktatorių (ir dabar prie jėgimo socialistai dalino brošiūras "Militarizmas maršuoja", kur pavaizduoti viešai gretoti žygiuoją Stalinas,

MacArthuras, Franco ir teokratijos atstovas kardinolas...), pagaliau, jam sunku būtų teisintis sutikus kandidatuoti, kada jis taip griežtai yra pareiškęs, jog jokios politinės vietos, nesiekia.

AIŠKIAREGIS?

Harvardo universiteto prezidentas Conan vienoj kalboj pareiškė, kad pasaulis, nors ir "per plauką", visdėlto išvengs trečiojo pasaulinio karo. Jis kalbėjo lyg koks aiškiaregis, pranešdamas, kad netrukus būsią išmokta panaudoti saulės energija, kad iš jūrinio vandens būsią gaminamas geriamas vanduo ir kad apskritai žmonių gerovė pakilsianti, atominių ginklų pavartojimo pavojus išnyksias ir 1984 metais pasaulis visiškai neatrodysias taip, kaip jį vaizduoja anglų rašytojas Orwellis savo fantastiniame romane apie "Didįjį Brolį"... Conan regis ir ateityje didelę pasaulio dalį, kur tebegebinamos Markso — Lenino teorijos, ir kitą dalį, kur tebevyraujančios laisvės, lygybės ir brolybės idėjos, tik tuo skirtumu, kad tarp tų pasaulio dalių santykiai būsią žymiai švelnesni.

Pranašystė, žinoma, neoriginalli, nes Stalinas jau senai, kai jam tik to reikia, kalba apie komunistinės ir liberalinės ar kapitalistinės sistemos sugyvenimą ir net bendradarbiavimą. Tik keista, kaip "aiškiaregis" universiteto prezidentas nemato, kad savo tarpe komunistai vistiek tebesirengia "pasaulinei revoliucijai".

Ligi šiol tokio stiliaus pranašystės būdavo girdimos tik iš įvairių "burtininkų" lūpų, o štai dabar jau universiteto prezidentas imasi rungtyniuoti su "Kraliene Michalda"...

Maršalas Aleksandras Papagos, graikų dešiniųjų partijos vadas, kurio partija pereiną sėkmadienį laimėjo rinkimus Graikijoje. Numatoma, kad jis sudarys Graikijos vyriausybę.

SERGA KARALIUS

Spaudoje nuolat pasirodė pranešimai apie Anglijos karaliaus menką sveikatą. Nors paskutiniu laiku oficialiai buvo pranešta, kad jis pasveikęs, bet iš laikraščiuose pasirodžiusių jo fotografijų visiems krinta į akis, kad jis atrodo gana blogai. Anglijos laikraščiai atvirai klausia, kas yra karalius. Kai kas prasiitaria, kad karalius perdažnai išgerias... Tai, žinoma, nepatiktintoms nuomonėms. Bet šiaip ar taip, skaitomasi su tokia galimybe, kad karalius gali dėl nesveikatos pasitraukti iš sosto ir užleisti vietą dukteriai Elžbietai, kurios populiarumas Anglijoje ir kitur rūpestingai ugdomas.

Nors monarchija Anglijoje turi giliausias tradicines šaknis, bet ir čia ji susiduria su gana opiomis problemomis...

KAIP KOREJOS DERYBOS?

Oficialiai Korėjos derybos nutrauktos, o tik pertrauktos, dėl kinų keliamų kaltinimų, esą sąjungininkai pažeidė Kaesongo zonos neutralumą. Tų kaltinimų jau susidarė keliolika. Gen. Ridgeway jų nepripažįsta, išskyrus vieną — šios savaitės pradžioj tikrai vienas sąjungininkų lėktuvas palietęs tą zoną. Gen. Ridgeway siūlo derybas perkelti į kitą vietą, bet komunistai į tai nieko neatsako.

Dirvos talka

Dirvos talka iki šio laiko davė 192 taškus. Tuos taškus sudaro 62 nauji skaitytojai. Talkininkų tarpe tebeprimauja St. Astrauskas iš Worcester, Mass. Jis šiuo metu turi 76 taškus ir toli paliko kitus talkininkus. Po 8 taškus turi: A. Smilgelskis iš Clevelando ir A. Dirzys iš Vencuelos.

Į mūsų kvietimą dar neatsiliepė didžiųjų lietuvių kolonijų talkininkai.

Paskelbtą Dirvos talką yra teisingiausia priemonė stiprinti laikraštį. Mes tikime, kad per šį mėnesį susilauksime daugiau pagalbos. Juk kaip nesunku kiekvienam surasti bent po 1 naują skaitytoją. Mes kviečiame visus skaitytojus į talką!

Senatorius O. K. Armstrongas (Rep., Missouri) nuvyko į San Francisco konferenciją tyčia padaryti kokį nors nemalonumą Gromyko, jei jis ims kviudyti konferencijai. Kai tik tas pradėjo reikštis, senatorius pasinaudojęs proga, prisiartino prie jo, maloniai pasisveikino (1 pav.), paskui pasigyrė turįs įdomų Sovietų Sąjungos

žemėlapi. Gromyko susidomėjo (2 pav.). Senatorius tuojuo paaiškino, kad čia yra sužymėtos visos vietovės, kur Sovietų Sąjungoj yra vergų stovyklos. Gromyko numetė žemėlapi žemėn ir nusisuko, o senatorius žiūri ir šypsosi (3 pav.).

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editors: Vincas Rastenis, Balys Gaidžiūnas. Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00 in Canada — \$4.50, elsewhere — \$5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrovės, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekviena ketvirtadienį. Redakto-riai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Cle-velande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, kitur — \$5.50.

KAS ir KUR

• Lietuvoje komunistai įsakė vi- siems laikanešiams, nešiojan- tiems laikus, prievarta gyven- tojams užrašyti komunistinius laikraščius. Komunistinių laik- raščių neskaitymas yra prasi- kaltimas ir tokie yra įtraukia- mi į nepatikimųjų sąrašus.

• Vokietijoje pasilikusieji lietu- viai šiuo metu turi: Vasario 16- sios gimnaziją su 90 mokinių, 12 vargo mokyklų su 430 mokinių ir 2 vaikų darželius su 40 vai- ky.

• Didžiosios Britanijos skautės buvo pakviestus 6 Vasario 16- osios gimnazijos mokinius atos- togų į Angliją.

• Vytauto Didžiojo Universite- to Technikos Fakulteto ir buv. Ginklavimo Valdybos didelės vertės knygos (daugiausia iš technikos ir chemijos mokslų srities), kurias pačiu laiku pa- vyko išgabenti iš drėgnų rūsių Pinnbergo stovykloje, randasi šiuo metu PLB Vokietijos Kraš- to Valdybos žinioje Hannoverje. Jų likimą nuspręs VLIKas.

• Bonnos vyriausybės iniciaty- va numatoma Vokietijoje steig- ti Baltų Institutą. Institutą pa- skirtis būtų burti lietuvių, lat- vių ir estų universitetines pajė- gas moksliniams tyrinėjimams. Pradžioje instituto tikraisiais nariais būtų po du kiekvienos tautybės atstovai ir neribotas skaičius narių korespondentų. Institutą didžiąja dalimi ža-

da finansuoti vokiečių vyriausy- bė, gi trūkstamas lėšas turėtų sukelti tautinės grupės.

• IRO Informacijos Įstaiga Muenchene savo laiku buvo pa- gaminusi lietuviškos muzikos ir dainų, išpildytų mūsų ansamb- lių, magnetofono juostas. Kraš- to Valdyba dabar daro žygių, kad tie įdainavimai ir įgrojimai būtų multiplikuoti patefono plokštelėse ir paskleisti mūsų bendruomenėse Vokietijoje ir užjūriuose.

• Rugsėjo 9 d. Montrealyje, Ka- nadoje, Lietuvių dramos teatras vaidino A. Rūko veiklą "Bubu- lis ir Dundulis".

• Suėjo 10 metų kai Lietuvoje vokiečių gestapas nužudė Mažo- sios Lietuvos veikėjus Jagomau- tus ir Vidmantus.

• Pavergtoje Lietuvoje, baigian- tis javų valymo darbas, išleis- tas įsakymas, kad iškulti javai tuoj būtų išvešti į valstybinius sandėlius, o po to, žinoma, į Ru- siją.

• Balys Masiulis, buvęs Lietu- vos Valstybės Tarybos pirminin- kas, apie du metus gyvenęs Hartforde, Conn., persikelia gy- venti į East Chicago, Ind.

• IRO įstaigos Vokietijoje skel- bia, kad į JAV išvažiuoti pasku- tinės vizos bus išduotos šių me- tų gruodžio mėn. 31 dieną. Esa, po šio termino vizų išdavimas bus sulaukytas.

Pro mano akinius

Neimi į kiną? Juk nauja programa

V. ALSEIKA

— Gerai, bet nežinau, kas per filma ten rodoma...

— Ar svarbu? Pakaks, kad eina nauja programa.

Tokio pobūdžio pokalbiai ne naujiena tremtinių ir ne tik jų tarpe. Tai rodo, kad mūsų kino mėgėjai yra užsikrėtę ne visai gera liga — nekritiškumo liga. Kitaip tariant, jiems rūpi tik praleisti laikas, pasižiūrėti bet kurios filmos su keliais priedais, išsiblaškyti po sunkaus darbo.

Tokių kino lankytojų užtiksi- me bet kuriame JAV mieste, pa- našiai buvo elgiamasi ir Vokie- tijoje ir gal tik Lietuvoje pagal- tojas pagalvodavo į kurį teatrą jam eiti. Piniginis momentas čia didelio vaidmens nevaizdina, nes net miesto centro kino teatrai už 40 ct. pasiūlys ne tik vieną, bet ir dvi filmas. Vaikai net už 10 ct. galės pasinerti į jiems naują, žvilgantį ir spalvingą pa- saulį. Tad kodėl neiti? Nusibos- ta namų pilkumas, reikia jį ieškoti ko nors naujo. Mažas vaikas namie? Gabenkime ir jį į kiną — negi kas blogo su juo atsitiks? Ir taip visa šeima ar bent jos dalis atsiduria tamsioje salėje ir žvelgia į baltą drobę.

O jo gerų aparatų pagalba ir žiūrovas pamato jam dažnai sve- timo pasaulio vaizdus, stebi ko- vas, nuotykius, meilės scenas, girdi šūvius ir arklų kanopų biles. Filmos dalyviai kalba ne visuomet suprantama kalba, bet ar tai svarbu? Pagrindinis da- lykas — vaizdai ir tik jie, atro- do, magiška galia patraukia žmo- nių mases.

Patraukia ne tik dabar ir ne tik Amerikoje. Jau per 50 m. kino menas milžiniškais žings- niais pažengęs į priekį masina suaugusius ir vaikus. Turėda- mas daug tikrojo meno elemen- tų, kinas, dideliu apgailėsta- vimui, pasuko, ir labai plačiai, į biznio kelią. Filma tapo ne tik meno forma, bet dar dažniau —

vienos kilmės žmonių dėka — ne- paprastai giliai įleido šaknis į visos tautos gyvenimą. Jau pats tas faktas, kad pav. 1950 m. devynios pagrindinės filmų ben- drovės Hollywoode iš savo fil- mų gavo per 34 milij. dol. gry- no pelno, rodo, kad toji pramo- nė, nors ir pasunkėjusiais lai- kais, dar tebėra pakankamai geras biznis. Kai žydi biznis, tikrasis menas pradeda vysti.

Tad, ar verta stebėtis, kad tiek daug pagaminama šlamšto ir taip maža matome filminių dėmančių.

Nebus suklusta pasakius, kad iš 1950 m. pagamintos 381 fil- mos vos 10 buvo tikrai aukštos meninės vertės ir nedaugiau 30-40 iš viso žiūrėtųjų Tai rei- škia, kad filma JAV yra pasu- kusi pasipelnymo keliu ir kad kino teatrų publikos skonis yra tiek kritęs, kad jai visai pa- kanka to filminio maisto, kuris jai servuojamas patogiuose foteliuose ar het automobiliuose besėdint (vad. drive-in teatrai).

Šiuo atžvilgiu galima žymiai pateisinti ir pačius hollywoodi- nius gamintojus — jie tai pa- tiekia iš savo virtuvės, ko jų klijentu skilviai pageidauja ir ką lengvai suvirškina. Filmų kri- tika dažnai nekritiška. Teigia- mai vertinami net tokie siaubin- gi filminiai padarai kaip pav. The Thing. Visuomenė laikosi visai ramiai ir jei kas protestuo- ja, tai nebent katalikų vysku- pai prieš tariai antireligines filmas (italų Stebuklas). Jauni- mo tvirkimas, palaidas gyve- nimas, nerealaus turinio filmos, sodrus kriminalinio pasaulio pa- vaizdavimas, brutali, krauju persunktos scenos — visa tai priimtina, žiūrima su dažnu ma- lomumu ir niekas nekelia pro- testo balso. Ir nebūtų prasmės, nes tai būtų balsas šaukiančiojo tyruose. Mums to reikia! — at- silieps milijonų balsas. Kyla

klausimas — ar kartais neatsi- spindi tose filmose, nors ir su- tirštintai paspalvintas, visas amerikinis gyvenimas su papro- čiais? Gali būti, bent iš dalies, nes jei atsispindėtų visiškai, tai tektų visai žemai vertinti ir kraštą ir jo žmones. Likime prie nuomonės, kad filmų gaminto- jai per daug išpaikinti didelio pelno ir kino publikos nekriti- skumo.

Šio straipsnio uždavinys nėra anaipol pulti amerikines filmas. Gerų ir blogų filmų rasime ir Europoje. Juk ir mūsų tremti- niai gerai prisimena, kokiu kar- tais pilnaverčių filmų parody- davo vokiečiai Lietuvoje ir ko- kių gerų dalykų persiūdavo Amerika. Būtų ilgas sąrašas priminti čia tas JAV geriausias filmas, Greta Garbo, Clark Gable ar Normal Shearer daly- vaujant.

Tačiau ir čia atsimitina, kad tos vertingosios, ilgai atminti- nos filmos buvo sąmoningai pa- renkamos užsieniui. Tuo tarpu atsidūrę Amerikoje mūsų trem- tiniai noromis nenoromis susi- duria su visom amerikiečių fil- mom. Tai reiškia, kad kino žiū- rovas paskęsta dažnai menkos vertės filmų jūroje. Norėdamas toje jūroje pagauti filminį dei- mančiuką, jis turėtų būti labiau kritiškas ir eiti į kiną ne dėl naujos, bet dėl "geros progra- mos".

Iš čia kyla didesnis atsargu- mo jausmas aplamai ir tėvų bei pedagogų (vaikų atžvilgiu) at- sakingumas — ypatingai. Ne- gyvename juk Lietuvoje, kur užrašai ties kasa nurodydavo, kuri filma neleidžiama žiūrėti jaunimui žemiau 17 m. amž. ir esame Amerikoje, kur praktiš- kai visos filmos visiems leidžia- mos ir kur beveik nėra pasi- rinkimo — viskas iš Hollywoodo virtuvės. Gal kas pageidautų prancūziškų, vokiškų, angliškų

produktų? Gaus labai retais at- vejais.

Taip, galime neslėpti — esa- me išpaikinti įvairių tautų pa- gamintų filmų. Ilgą laiką Lie- tuvoje vis tarp savęs grunda- vosi amerikiečių ir vokiečių fil- mos, įsiterpdavo ir prancūziškų ir angliškų, vieneriais metais stebėjome sovietinę agitaciją, pokarinėje Vokietijoje, žiūrint zonų, turėjom galimybę gėrėtis rinktiniais JAV, britų, italų, prancūzų kino kūriniiais. Visa tai neliko be pėdsakų. Visa tai mus įtikino, kad filmos menas anaip- tol nėra susmukęs meno požiū- riui, kad ne tik V. Europa (ypač italai su prancūzais), bet ir JAV-bės sugeba įnešti daug švie- žio, gaivinančio oro savo pasta- tymais. Visa tai jau praeitis, nes JAV-bės užsieniui filmų, suprantamais sumetimais, iš- leidžia visai mažą (pav. 1950 m. — 48). Tatai reiškia, kad nau- joji publika daugiau turės pra- tintis prie amerikinių gaminių. Tik — patintis, nes priprasti visiškai bus nelengva, kaip sun- ku yra išrauti įgyto mokslo pėd- sakus ar ilgiau turėtus papro- čius.

Mes sekame su nemažu dėme- siu visa tai, kas vyksta filmų pasauly Amerikoje. Matome, kad filmų lankytojų skaičius mažėja ir dėl to, kad juos patraukia te- levizija su savo nepaprasta pa- žanga (šiuo metu naudojama net 14 milij. priimtuvų) ir gal dėl to, filmų gamintojai prade- da daugiau kreipti dėmesio į didesnę meninę vertę.

Hollywoode iškyla ir stiprios individualybės režisierio srity (Kramer, Mankiewicz). Kasmet filmų meno akademijos išskirtų filmų tarpe išsikiša vieną kitą ir tikrai aukštai vertintina. Ta- čiau, kad būtų pasiekta tikrai naujų kelių, kaip Europoje — netenka manyti. Vis kaitalioja- mos filmų temos — tai metamasi prie 2 pas. karo siužetų, tai imamasi rasinių problemų spren- dymo ir visai vykusiai, tai vėl kryptama prie herojinių Paci- fiko žygių ar stengiamasi vaiz- duoti Korėjos karo baisumus. Visa kita — Wild West kovbo-

jai, gangsteriai, žudikai — tai, kas gerai pažįstama iš fanibu- kų (kai kas siūlo jas vadinti durnaknygėmis...). Tai pasau- lis, kurį mums sunku pakeisti.

Tad, gal iš viso vertėtų nesi- jaudinti dėl rodomų filmų? Gy- venimas eina juk savo keliu. Stebimės ir kartais piktinamės vad. papkornų valgytu kinuose, o ar žinote, už kiek jų ir sal- zonų, turėjom galimybę išparduo- dama? Už 500 milij. dol! Aiš- kus biznis. Pelnas plaukia ir vi- sur kitur.

Tačiau, jei mūsų kino lanky- tojai taip nekritiškai, dažniais atvejais, lanko kino teatrus, ar jie neatsisako nuo pelno? Pelno ne kišeni, bet savo kultūrai. Jei, kaip sakoma, knygos verta skaityti tik geriausios iš geriau- sių, tai juo labiau tinka ir fil- mams. Jos lengviau pasiekiamos, jų vaizdai geriau įsiminga i žmonių sąmones. Jei taip, tai nekritiškumas naudojantis ki- nų patrauklumu negali būti pa- teisinamas. Gyvename naujame pasauly ir jis daugeliu požiūriu, svetimas ir pavojingas. Ar ver- ta, per eilę metų nusmukus in- telektualiui, dvasiniu požiūriu, smukti dar daugiau? Ar buvu- sios geros sąlygos neįpareigoja mūsų dvasinį pasaulį kiek gali- ma turtinti ir drauge atskirti nuo viso to, kas tik į jį įneša drumzlių?

Seniausias ir gražiausias ilius- truotas lietuviškos minties žur- nalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave. Chicago 36, Ill.

A. Mačius

Prieš daug metu...

(Atsiminimai iš pereito šimtmečio pabaigos)

Kaimo daraktorius Kazimieras Jagminas

Pirmutinis mano mokslas buvo namie. Mokė kaimo daraktorius Kazimieras Jagmi- nas. Mokias kartu su kitais vaikais. Vien- nas — kitas buvo ir iš kito kaimo, net ir kitos parapijos. Iš viso buvo apie 15 mo- kinių įvairaus amžiaus. Mokias kokias 3 žiemas. Ką per žiemą būdavo išmoksti, tą per vasarą užmiršti. Sunkiai man sekėsi ta pradžia "slizliavonė", vaikui 5-6 m. am- žiaus. Ašarodamas su rodykle pirštuose se- kiau raidės po suteptą ir ašaromis sulaistytą elementorį.

"Pluurnikus", koteliams ir grifeliams sudėti, buvo kas kita pagaminti. Labiau- siai patiko man, kada jie jau buvo baigiami dirbti ir aplipinami spalvotais popieriais, o kraštai su paauksintu ar pasidabrintu po- pieriu apvesti. Dirbome apvalius ir kam- puotus, pagal skonį, o padirbti reikėjo kiek- vienam po keletą, nes tai buvo mokinio el- gesio pažymėjimas.

Nepaklusnūs ir prasižengę mokiniai bu- vo mušami linuote per delnus ir klupdomi į

kertę. Mokias iš maldaknygių ir iš lietuviš- kų elementorių, o taip pat ir iš elementorių rusiškoms raidėms, bet lietuviškais žo- džiais.

Mūsų daraktorius buvo kilęs iš bajorų nuo šiaulių, baigęs 4 kl. gimnazijos, gerai mokėjo rusų, lenkų ir vokiečių kalbas. Vien- gungis, apie 50 m. amžiaus, nuo savo gim- nės nutoles visą savo amžių pramokytajavo žemaitijoje, Mažeikių, Laižuvo, Leckavos ir iš dalies Vieksnių parapijose. Savo nuo- latinio buto neturėjo, o turto nė tiek. Ke- lionėje, visas jo turtas buvo nedidelis ry- šulėlis vienoje rankoje, ant pečių "trumulis" arba tai užvirt, pamautas ant lazdos (nės buvo didelis mėgėjas arbatos, išgirdavo su "prikuska" iki 15 stiklinių), dantyse laikė įsikandęs metro ilgumo pypkę, kuri rūkant gargaliavo ir cypė visokiems balsais.

Rašė lietuvišką — rusišką žodyną. Mes mokiniai turėjome parinkti žodžius, o jis tuos žodžius vertė į rusų kalbą ir grupavo pagal abėcėlę. Matyt, kad jis nežinojo, jog tuo laiku jau buvo Miežinio ir Juškevičiaus žodynai.

Kad tokias mokyklas laikyti yra drau-

džiama, žinojo gerai. Visi mokiniai buvome perspėti: kad įvažiuojant į kiemą žandarai ar uriadnikai, tuoj visi išbėgiotumėm pro užpa- kalines duris, o sučiupti — pasisakytumėm, kad atėjė, motinos siūnčiami, pasiskolinti ko- kio nors daikto. Vieną dieną žiemos metu, 1889 m. į mūsų kiemą įvažiavo uriadnikas. Daraktorius pamatęs pro langą neprašytą svečią, sušuko: "vaikai, tuoj slėpkities!" Mes galvatrukščiais išlakstėm į visas puses, tik vienas — kitas nebesuspėjęs palindo po lova. Uriadnikas su tėvu "draugiškai" pa- slėnekėjęs kieme, išvažiavo gerai nusiteikęs, nes tai buvo dar nepaskutinis vizitas tėvo ūkyje.

Kad mums būtų skiepijama tėvynės mei- lė, kad reikia Lietuvą mylėti, kad ji pirmiau buvo didi ir galinga ir dabar vėl bunda — to negirdėjau iš daraktoriaus, taip pat ne- girdėjau, kad jis būtų kuomet nors painfor- maves, jog Prūsiose išeina lietuvių laikraš- čiai "Auszra", "Varpas", "Apžvalga." Ne, bet gavęs nuo tėvo "Apžvalgą", visuomet perskaitydavo nuo pradžios iki galo. Toks buvo mūsų kaimo daraktorius Kazimieras Jagminas.

Mirus jam prieš didįjį karą, mes buvę jo 7 mokiniai, pastatėm ant jo kapo Kna- bikių kaimo senkapioose (Mažeikių aps.) gra- žų paminklą, skulptoriaus Menčinskio su- projektuoatą su užrašų: Kaimo daraktoriui K. J. ... ir t. t.

Per 20 jo mokinių dar prieš didįjį karą yra baigę gimnazijas ir universitetus.

Kun. Antanas Vienužinskis — Vienažindis

Gimęs 1841 m. rugs. 14 (28) Anapalyje, Dusetų valsč. Miręs Laižuvoje, Mažeikių aps. 1892 rugp. 17 (29).

Kun. Vienužinskis klebonavo Laižuvoje, Mažeikių apskr., tenai ir mirė. Kartais šven- tadieniais atvažiuodavo pas mano tėvą, įeigu važiuodamas pro šalį neužsukdavo pas kitą to kaimo ūkininką Rudoką. Vėžiku tuo lai- ku buvo Pranas Cukuras, jaunas, gražus vaikas, visuomet gražiai apsirėdęs, turėjo gražų balsą. Mėgėjas dainuoti. Išilinksmi- nės Kamavoje, kad užtrauks Vienužinskio dainą: "linksmininkas, linksmininkas, pa- kol jauni esam"... subėgs visi iš visų kam- pų pasiklausyti jo dainuojant, o po geros pauzos užtrauks kitą Vienužinskio dainą "sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lėlijelę," dar su didesniu įkvėjimu, tai ir pats kun. Vie- nužinskis, nebeišlaikęs atsidurdavo kamaroje su tėvu kartu ir prisidėdavo savo balsais.

Vienužinskio dainos greit pasklido po Laižuvos parapiją ir toliau. Visos merginos mokėjo atmintinai. Kun. Vienužinskiui at- važiuojus, aš visuomet turėjau prisistatyti jam, parodyti kiek esu išmokęs skaityti ir mane išgėžiminavęs įduodavo 2-3 grivinas (20-30 kapeikų) metalu. Retkarčiais juo- kaudamas jis, paklausdavo manęs, ar aš at- menu, kaip jis mane šitime kambaryje krikštijo. Atsakydavau, kad atmenu. Šyp- sodamasis, pridėdavo dar vieną grivinę. (Kun. Vien. buvo mano krikštėvis). Kiek

daugiau pramokęs skaityti, atveždavo man lenkiškų knygučių, kaip ta: Biografija Mic- kevicza, Mapa Polska ir kit., bet visa bėda buvo, kad nė žodžio nemokėjau lenkiškai.

Nuvažiavus su tėvu į kleboniją, šeim- ninkė V. pripildavo taurę vyno, o tėvui su klebonu "slivovicos". Išilinksminės klebonas, čiupdavo į rankas armoniką ir užtraukdavo kokią liūdną, jo paties sukombinuotą dainelę ir pats begrodamas ir bedainuodamas apsi- verkdamas.

Mėgdavo išgerti "po burnelę", bet pi- jokų nekeitė. Šventadieniais, pamaldoms bažnyčioje pasiūgus ir papietavus, pasi- imdavo drūtą laizdą ir rankas ir eidavo į vi- sas miestelio karčiamas pijokų išvaikyti. Pijokai, pamatę kleboną su drūtą lazdą ei- nantį link karčiamos, nieko nelaukdami, pa- tys išbėgiodavo į visas puses. Pijokus iš- vaikęs, tuoj skubėdavo namo, nes jo laukė vežikas Pranas Cukuras, važiuoti, pas mi- nėtus ūkininkus išgerti po burnelę ir užmirš- ti visus žemiškus liūdesius.

Mano tėvas mėgdavo šventadieniais lais- vu laiku skaityti knygas. Turėjo šokią to- kią "biblioteką" iš visokių "žvatų", Peklos knyga, šventųjų gyvenimas ir kit. Skaitė balsiai, kad visi girdėtų.

Kun. Vienužinskis ta žiniją ir pagirda- vo. Skatino išrašyti kokią nors laikraštį. Tė- vas sutiko. Buvo išrašyta kun. Vienužinskio pastangomis einas Prūsiose laikraštis "Ap- žvalga".

Minėtą laikraštį tėvas gaudavo per paš- tą, uždengtame voke. Gavę koki pusmetį,

Korėjoj - kaip skautų stovykloj ...

Korėja, 1951 m. rugsėjo 1 d. Šiandien susilaukiau jūsų "krovinių". Kelių savaitė (Dirva). Nesitikėjau taip greit susilaukti, nes maniau, kad siųsime oro paštu. Bendrai pasakius, esu nūdžiugęs ir tariau jums širdingą aciu.

Aš manau, kad aš ne vienintelis lietuvis iš Clevelando Korėjoje. Stebiuosi, kad niekas jums neraiš. Su malonumu kada nekada parašysiu (ir su pastabomis), jeigu tik kas nauja ir įdomaus atsistiks.

Kaip žinote, frontas dabar pastovus ir kol kas nieko negalima spręsti ar jis bent kada pajudės. Nebent kinai vėl savo gaujas paleis taip, kad bus negalima spėti juos išsaudyti. Bet, atrodo, tuolai, kada Kaesonge vyksta pasitarimai, tam bus pasiruošta ir nebereikės galvotrukščiais nešdintis.

Šiaip, tuo laiku, nieko ypatinga nevyko. Dienos slenka pamazų ir nuobodžiai. Dienos metu viskas ramu lyg būtų žmogus kokioje nors skautų stovykloje. Aplinkui kalnai ir jeigu randi kokį nors užsiėmimą, tai džiaugiesi, kad yra proga praleisti kelias valandas ką nors dirbant...

Rytoj pradėtu tam tikrus kursus. Tas daug padės laiką praleisti. Vyrai, kurie Korėjoje būna dešimtą ar dešimtą ir daugiau mėnesių, tik ir kalba apie grįžimą į JAV. Atvykstantieji karieiviai visų labai nuširdžiai primami, kadangi kiekvienas senas karys galvoja: štai gal tas mano pamaina... Tačiau kiek laiko reikia Korėjoje išbūti, kad galėtum grįžti atgal, niekas nežino. Gal jums teko girdėti, kad rotacija vyksta pagal taškų skaičių. Reikia, reikia surinkti tam tikrą taškų skaičių, kad galėtum būti gražintas į JAV. Vieni sako, kad jų reikia turėti 24, kiti — 36. Per mėnesį gaunama 4 taškai priekyje ir 2 — toliau užrontėje. Iki šiol dar niekas,

ANTRASIS LAISKAS IŠ KOREJOS FRONTO

surinkęs reikiamą taškų skaičių, neišvyko. Sakoma, surinkai savo taškus ir būk patenkintas, o kada važiuosi namo, tai Dėdė Samas nuspręs... Visi laukia ir keikia Korėją.

Mums gyvenimą šiek tiek palengvina korėjiečių vaikai, kurių apie stovyklą pilna kaip mūsių. Jie čia eina įvairias "pareigas". Vienur jie dirba kaip "tarnai", kitur kaip "biznierių", "Taru" pareigos, atrodo garbingesnės negu biznis. Bet apie tai vėliau. "Taruas" gyvena ir valgo kartu su kareiviais. Iš ryto anksti jis keliai ir užkaičia biskvitų dėžę pilną vandens, kad vyrai atsikėlę turėtų kuom skutis bei nusiprausti. Dienos bėgyje jie skalbia rūbus, bei tvarko palapines. Jie labai gerai sugyvena su kareiviais ir tie jiems nesigaili įvairių dovanų.

Korėjiečiai dovanas vadina "presento." Žodis amerikoniškas, bet korėjiečių vartojamas tam, kad amerikietis suprastų, ko jis nori. Kai kurie iš tų tarnų, iš jų pusės žiūrint, tai susikrovė milijonus. Tik iš "presento."

Mūsų palapinę aptarnauja "senukas" apie 45 metų amžiaus. Atrodo kaip kokių 60-70 metų. Bet labai judrus ir geras žmogelis. Iš profesijos jis yra stalius ir geras darbininkas. Vienas seržantas, kuris tikisi greit palikti Korėją, norėtų jį paimti į savo ūkį J.A.V., bet tam, atrodo, nebūs galimybių. Mūsų "tarno" giminė yra kažkur apie Seulą. Kartą per mėnesį jis susikrauna savo "presento" ir vyksta aplankyti savo šeimą. Kada seržantas paklausė, ar paliktų savo žmoną ir vaikus, jeigu jis jį paimtų į Ameriką, jis su viskuo sutinka. Sako, žmona žino kaip išsiversti...

"Presento" kartais turi didesnę svarbą negu pinigai. Ne kiekvienas korėjietis žino apie įvairius rūšis pinigų. Jeigu pribė-

gęs vaikigalis klausia "šaini — šaini", reiškia jis nori tau batų nuvalyti. Parodai jam pinigų, tai jis jį juos naudoja su dideliu nepasitikėjimu, bet pasakyk magišką žodį "presento" ir už poros minučių batai žiba. O tas "presento" gali būti viskas. Seni marškiniai, batai, cigaretės ir t.t. Pats batų valymas niekuo nesiskiria nuo mūsų. Tačiau vietoje batų tepalo jie naudoja kažkokią tamsią raudoną košę. Sako, kad tai iš tam tikrų uogų spausta sūnka. Tai jau jų nuosavas receptas.

Biznierių, įskaitant ir batų valytojus, kaip žinome, turi būti suktas. O sukčių ir vagių čia su žiburiu įieškoti nereikia. Didžiausias biznis čia su skalbinių bei darbinų drabužių skalbimu. Vieni iš tų vaikų vaikšto ir priėję prie palapinės klausia: "voši — voši". Tas reiškia, kad yra proga drabužius išskalbt, ar... prarasti. Tarp jų yra nemaža ir tokių, kad kaip paimta tavo "voši — voši", tai ir nebematė daugiau nei drabužių nei paties skalbėjo... Tačiau daugumoje jie drabužius neša namo, kur moterys skalbia.

Skalbina upelyje arba prūde. Bet čia glūdi talentas, gerbiame. Teko matyti prūdo vanrenį visiškai dumblina, bet skalbinių buvo švarūs. Labai įdomi problema mūsų ponioms prieš skalbimo mašinos. Ar teko kada nors girdėti apie prasinimą be prosos? Galite pamatyti Korėjoje. Kada skalbiniai tam renkami, moterys juos suguldo ant ko nors ir vaikšto ant jų tol, kol jie gan gerai atrodo, taip, lyg būtų tikrai prosyti. Po to juos suriša į didelius pundulius ir, ant galvos užsidėjusius išnešioja.

Dėl įvykstančių perdidelių vagysčių, tas norima sustabdyti. Dėl to ir sakau, kad "tarno" pareigos daug garbingesnės už šios

rūšies biznierių, kuris dažnai, naudojant tam tikrus metodus, iš stovyklos yra išprašomas. Skalbinas reikia pasakyti, atsieina ne pigiai. Už keletą dalykelių reikia mokėti 10.000 Korėjos valiuta (inflacija). Doleriais tas būtų apie 2. Bet čia vėl padeda "presento."

Tuom, maždaug, galima apibūdinti kiekvieną dieną.

Nakties metu vaizdas bei garsai pasikeičia. Artilerija pradedo dažniau gauti ir šiaurėje, tik kelis šimtus jardų nuo mūsų stovyklos, dideli prožektoriai pradeda šviesti į kalnus, kuriuose tikimasi užtikti kinų, kurie mėgsta infiltruoti tamsioje per mūsų linijas. Tai tikri nakties paukščiai. Dienos metu jie to nedrįsta. Tačiau naktį reikia visko tikėtis. Ir tas gana dažnai atsitinka, einant gult šautuvus visuomet paruoštyje ir pašonėje...

Prieš kelias dienas man teko praleisti vieną dieną pačioje fronto linijoje. Šiaip ne taip mūsų džipas užsiriogino ant nepaprastai stataus kalno ant kurio buvo mūsiškių pozicijos. Kalnas buvo apie 1000 pėdų aukščio ir nuo jo viršūnės buvo galima labai toli matyti. Ten buvo lygoma, o už jos vėl kalnai. Tuose kalnuose — kinai, sovietiškos kultūros platintojai. Diena buvo karšta ir nė vieno debesėlio danguje. Kartais per mūsų galvas praskrenda lėktuvai. Į priešų pusę ir atgal. Labai norėtusi pamatyti tuos garsiuosius sovietų MIG-15, bet kad jie visiškai nepasirodė.

Laikas bėgo ir priartėjo vidudienis. Karštis neapsakomas. Tyla. Kažkur pasigirdo šūvis ir nuaidėjo kalnuose. Už poros sekundžių danguje, priekyje nuo mūsų, nusidriekė dvi kraujo spalvos juostos. Ženklas pradėti. Ir ten tame slėnyje, toje niekieno žemėje buvo jie, mūsų "išvadotojai." Sunku aprašyti kas dėjos per tolesnes penkias minu-

Infliacija ir JAV valstybių ūkis

DR. S. STANKUS

Infliacija vadinasi nenormalus pinigų apyvartoje kiekio padidėjimas. Jos pasekmė — prekių kainų kilimas. Pinigai apyvartoje ir prekių kiekis rinkoje yra lyg kokios svarstyklės, kurios stovi horizontaliai tol, kol abi pusės pasilieka lygaus svorio. Prekių kainos pasiliktų pastovios, jei abi pusės tuo pačiu santykiu didėtų arba mažėtų. Tačiau pinigų kiekį apyvartoje priekų kainos turėtų du kartus padidinti, kadangi laisvame ūkyje prekių kainos nustato pasiūlą ir paklausą dėsniui, tai šiam dėsniui kitėjant, kitėja ir prekių kainos. Pasiūlą — paklausą dėsniui ypač sukrečiamai pasireiškia nenormaliais laikais — karų metais.

Atsimename, kad J.A. Valstybėse kainų kilimas pasireiškė 1946-1948 m. laikotarpyje, o nuo 1950 m. vidurio, Korėjos karui prasidėjus, prekių kainos vėl kyla aukštyne. Žmonės baiminasi, kad ir J.A. Valstybių doleris nenuėitų vokiškos markės keblais... Kiek yra tokiai bai-

tes, bet kada viskas nutilo, laukas buvo kaip rūkų apdengtas. Balti fosforo dūmai ir įvairių spalvų, dūmai nuo įvairiausių granatų bei dulkių debesys. Visas maišėsi. Viena ką galima atsiminti, tai šviečiančių šovinių pėdsakus. Rankos drebėjo spaudžiant šautuvą ir petyje jaučiau skausmą nuo atatrunkos. Tuom ir pasibaigė.

Vakare, grįžus į stovyklą, dar ilgai galvojau apie tai, koks jausmas būtų, jeigu tektų būti tame pragare, toje niekieno žemėje...

Tuom ir baigsiu šį kartą. Pirmajam pragai pasitaikius ir žinant ką nors įdomesnio, pasistengsiu vėl parašyti.

Su širdingais linkėjimais iš Korėjos

— Algirdas Buturlovas

mei pagrindo? Ir taip ir ne. Jei kas galėtų žinoti ateitį, tai tuo pačiu lengvai spėtų ir dolerio vertę ateityje. Tačiau dabar tenka daryti išvadas iš praėities ir dabarties reiškinų. O tie gyvenimo faktai yra štai kokie.

Pirmiausia, gyvenimas nestovi vietoje. Viskas kitėja, kitėja ir pinigų vertė. Pagal klasinę taisyklę — pinigų vertė nustatyta auksu vertė. Bet juo toliau, juo mažiau reikšmės turi šis gražusis metalas. Jis vis labiau tampa paprasta preke, kaip ir kitos prekės. Praktikoje ima įsigalėti kintantis dėsni: kylant prekių kainoms, kyla ir dirbančiųjų uždarbiai. Šią taisyklę taikant, niekada nebūtų jokios inflacijos, jei gyvenime nebūtų kredito santykių ir santaupų piniginio kapitalo formoje.

Dažnai spaudoje tenka skaityti straipsnius, įrodinėjant, kad dabartinė inflacijos forma esanti nepaprastai padidėjusio pinigų kiekio apyvartoje pasekmė. Statistika tokių teigimų nepatvirtina. Net priešingai, kai pagaminamų prekių kiekis kasmet auga, pinigų apyvartoje kiekis keleriais pastaraisiais metais lieka pastovus. Prekybos ir Finansų Ministerijų viešai skelbiami duomenys yra sekanti milijardais (bilijonais) dolerių:

	Gamybos	Pinigai apyvartoje
1929	87,4	4,7
1933	39,6	5,7
1941	103,8	9,6
1944	183,8	22,5
1947	198,6	28,3
1949	216,8	27,5
1950	236,0	27,1

Tačiau reikia nurodyti dvi didžiausias priežastis, kurios veda krašto ūkį prie inflacijos. Pirmiausia, tai kredito neribotas plėtimas. Juk einama prie to, kad beveik visą žmogus gali nusipirkti, mažą teturėdamas ar visai neturėdamas pinigų. Kredita plečiant, mažiau tereikia

pinigų apyvartoje, ir pinigų bei prekių rinkoje santyktis turi keistis. Nors kreditas padidina ir pagyvina ūkinę apyvartą, bet neribotas jo plėtimas neša su savimi žymių pavojų. Kreditas remiasi ateitimi. Bet gyvenimas rodo, kad numatyti planai dažnai netenka pagrindo ir pridaro milžiniškų nuostolių. Ne tik lengvos pirkimo sąlygos, bet ir biznierių mestas bei išpopuliarintas ūkis — taupyk, pirk šią prekę! skatina vartoti, bet ne taupyti. Todėl kreditų ribojimas bei siaurinimas yra viena iš pagrindinių priemonių kovai su inflacija.

Antra, valstybės biudžeto nepaprastai augimas, ypač sąryšyje su apsiginklavimu ir su įsipareigojimais užsienyje. Jei 1917 m. valstybės biudžetas sukosi apie 1 milijardą, tai vėliau jis štai kaip augo (milijardais dolerių):

	pajamos	išlaidos
1929	4,0	3,3
1941	7,2	13,4
1945	44,7	98,7
1950	37,0	40,1

1951 m. biudžetas sėkmingai apie 80 milijardų. Iš tos sumos karo ir kariuomenės reikalams numatoma išleisti apie 56 milijardus. Matyti, kad karų metais išlaidų daroma žymiai daugiau, negu gaunama pajamų. Skirtumas dengiamas jau žinomais klasikiniais metodais: paskolomis ir nieku nepagrįstų popierinių pinigų spausdinimu. Šis pastarasis reiškinys yra aiški simtaprocentinė inflacijos priežastis. Viešosios paskolos, išleidžiamos karų reikalams, tampa neužtarnauta našta ateities ūkiui. Mokėsiū kėlimas bei paskolos miltėms tikslams neveda tautos ūkiui vartojamų gėrybių. Taip atrodo padėtis ūkinėje plotmėje. Bet šiandien ūkis ir politika neatskiriami susipainiojo. Politinės priežastys verčia kraštą daryti milžiniškas išlaidas savo tautos ateities interesus saugojant. Buvusių karų pasekmė sunkiai slepia išdą: (Perkelta į 6-tą pusl.)

Greit užuodė žandarai. Tėvas gauna pakvietimą, nieko nelaukdamas, tėvas nudrožė pas kun. Vienuž., rodos pasiklausti. Klebonas patarė nevykti, o pačiam asmeniškai nuvažiuoti pas uriadniką. Tėvas taip ir padarė. Nuvažiavęs "ratuotas" pas pažįstamą uriadniką tuoj sutvarkė visą reikalą. Uriadnikas pranešė žand. viršininkui, kad toks ir toks pilietis, staiga yra dingęs, išvažiuodamas į Peterburgą. Taip buvo išvengta Sibiro. Redakcijai buvo pranešta, kad nebesiuntinėtų. Toks pat laikraštis buvo išrašytas ir dar 2 piliečiams vienu adresu.

Sudegus Laižuvos medinei bažnyčiai, kun. Vienuž. pradėjo statyti naują murinę bažnyčią. Daug vargo ir sunkumų patyrė bestatydamas. Nustoję sveikatos, sugadino savo nervus. Galutinai atsigulė į lovą, ligos prisipirts iš kurios daugiau nebeatsikėlė. Sirgo vėžio liga.

Po parapiją pasklido gandai, kad žydai nunuodijo kleboną, kad jį "sučeravojo" kažkokia žydė, įduodama jam kokį užmuodytą medauninką — pyragaitį. Aš ilgai piktingais tais veidmainiais žydais, kurie nuodijo kleboną, o jam mirus ir laidojant patys galiai verkė, apgailėstaudami jo mirtį. Negalėjau dovanoti...

Bažnyčia jau buvo pastatyta, tik nepašventinta. "Bažnyčios pašventinime aš vis vien dalyvausiu", — taip pasakė mano tėvui, apsilankius jam pas kleboną prieš mirtį. Bažnyčios pašventinimo dieną, aš su motina klūpuojau viršuje ant šaltosios zakristijos. Tik girdžiu, kad bažnyčioje kilo nerimas ir

sumišimas, žmonės bėga iš bažnyčios į klebonijos sodą.

Pazvelgęs pro langą į klebonijos pusę, pamaciau sodo takeliu vedamą į šventorių, sunkiai beinantį, svyruojantį kun. Vienužinskį, kuris greit nusilpęs suklopo, bet ir suklupęs dar stengėsi šliaužti ropomis. Subėgę parapijonys nunešė atgal apalpusį kleboną į kleboniją. Tai buvo mano paskutinis "pasimatymas" su kun. Vienuž. Netrukus mane nuvežė į Liepoją toliau mokytis. Apie kun. Vienuž. mirtį sužinojau Liepojoje iš atvažiavusiųjų mano dėdžių, kurie buvo parapijos pasiūti pas tuo laiku čia vizituojantį vyskupą su pranešimu apie kun. Vienuž. mirtį ir prašymu naujo klebono. Vyskupas buvo išvažiavęs į Palangą, tenai nuskubėjo ir delegacija. Kun. Vienužinskis mirė 1892 m. rugpjūčio 17 (29). Jo eilraščių rinkinys buvo išleistas jau po jo mirties, kun. Juozo Žebrio pastangomis (Kun. Žebrys buvo plėšikų nužudytas U.S.A., New Britain 1915. II. 8).

Liepojoje Bendrabutyje

(Liepoja Latvijos miestas, neužšalamas karinis uostas. Gyventojų 1892 m. buvo 30 tūkst., o 1925 m. 60.700. Išveždavo per uostą: grūdus, linus, kanapes).

Atvežtas į Liepoją, buvau apgyvendintas bendrabutyje, kurį laikė Felicija Bielkevičiūtė, netrukus ištėkėjusi už Kentros (nutaro) ir persikėlusi gyventi į Palangą. Ji

laikė mokinių bendrabutį Gerasimova namuose Sodo gatvėje. Tas namas lietuviams gimnazistams buvo labai gerai pažįstamas per daugelį metų.

Tuoju iš pirmos dienos Fel. Bielk., pamačiusi mane visai kaimietiška, pradėjo "šifuoti". Po vienos — antros savaitės to auklėjimo, jau mokėjau pasakyti "Dzenkui", "Dziedobry", "Dowidzenia" ir t.t. Jaučiau ir pats patenkintas.

Tame bendrabutyje radau gyvenančius mokinius: Taujenį, Norkų, I. Pošką, Milevičių, Girdvainį ir dar porą kitų. Po pusmečio, atvažiavus kitai seseriai iš provincijos, Aleksandrai Bielkevičiūtei, ir įrengus savo bendrabutį Čepkevičiaus name, Karaimų g-vėj, persikiau gyventi tenai.

Ištekėjus už rangovo Lileikos, namo savininko Naujojo Liepojoje, bendrabutį perėmė sesuo Anelė, o šiai išvažiavus į provinciją šeimininkauti, bendrabutis atiteko jauniausiai seseriai Onai. Ilgiausiai bendrabutį laikė vyriausioji sesuo Justina Pacevičienė, o kitą atskirą bendrabutį Domicelė Pacevičiūtė. Ši paskutinė buvo Joachimo Bielkevičiaus, bajorų kilmės, augintinė (I. Bielkevičius turėjo nemažą ūkį Bugenių k. Tirkšlių vals. Maž. ap. Visus 4 sūnus išleido į mokslus, o Kazimierui paliko ūkį valdyti).

Gyvendamas bendrabutyje, jeigu neišsigaletai užsimokėti grynais pinigais, galėjai atsilyginti produktais, pagal šeiminingas nustatytas lenteles, tik už kambarį reikėjo mokėti grynais pinigais 15 rublių už pusmetį.

Tie, kurie arčiau gyveno prie miesto, ypač žemaitijoje, produktus atveždavo arkliais. Visi tie bendrabučiai, buvo užregistruoti gimnazijoje ir jų sąrašai viešai išskabinti skelbimų lentoj. Mokytojai, direktoriaus įpareigoti, turėjo lankyti tuos bendrabučius. Kiekvienas bendrabutis turėjo savą valdžią — vyresnįjį skirtą gimnazijos iš tų pačių mokinių, tik vyresniojo amžiaus. Jis turėjo vesti dienyne, užregistruoti kiekvieną mokinio išvykimo ir sugrįžimo valandą. Tas dienyne buvo tikrinamas atėjusiųjų mokytojų. Toks mokiny — tvarkdarys buvo atleidžiamas nuo mokesčio už butą ir maistą.

Gimnazijoje

1893 m. įstojau į Nikolajevskąją gimnaziją, neseniai virtusią iš vokiečių į rusų gimnaziją. Nemažai mokytojų su direktorium Volgemintu (suvokietėjęs latvis) pasiliko mokytojauti rusų gimnazijoje, visi silpnokai mokėjo rusų kalbą. Dar tais metais vyresn. klasės mokiniai nešiojo senas vokiečių kepuraites, (kraštai auksiniu galionu apvesti), visi kiti nešiojo rusiškas kepurės. Mokinių buvo apie 450. Dauguma vokiečių, lietuvių galėjo būti 30%. Mažiausiai buvo latvių. Ne mažai buvo vokiečių latviškomis pavardėmis. Gimnazijos sargai: vyresnysis Ozalinis (latvis) padėjęjas Petrulis (lietuvis). Katalikų tikybos mokytoju buvo kun. Konstantinas Olšauskas, (Vėliau prelatas, savo gyvenimą baigęs gana negarbingai). Laikėsi išdidžiai,

mokinių buvo nemėgiamas. Ilgiausiai kapelionavo kun. Vizbaras (Felixas, inžinieriaus brolis), paskiau buvęs Liepojoje klebonas.

Rytmetinės katalikų pamaldos buvo atliekamos lotyniškai, mokiniui grafiu Przedziekiui grojant fisharmonija (vėliau jis tapo vyskupu Galecijui). Šventadieniais, bažnyčios koplyčioje, buvo laikomos mokiniams pamaldos. Pamokslai buvo sakomi tik lenkiškai. Lenkai buvo mažumoje. Klausydavom ištempe ausis, nieko nesuprasdavom, laukdami tik greitesnės pabaigos. Nekildavo dar mintis reikalauti lietuviškų pamokslų, nes tokie drąsuoliai būtų apšaukti litvomanais...

Namie tarp savęs kalbėjome lietuviškai, įterpdami vieną — kitą rusišką žodį. Lenkiškai nekalbėjome, nes nemokėjome, išskyrus keletą bajorėlių, bet ir tie nevisi mokėjo. Gatvėje stengėmės kalbėti patydomis, ne dėlto, kad koks nors gimnazijos mokytojas neigirstų mus kalbant lietuviškai (gimnazijos patalpose buvo uždrausta kalbėti ne rusų kalba), bet kad netektų turėti reikalo su nesubrendusiais vaikeliais, kurie išgirdę mus kalbant lietuviškai tuoj pirštais į mus rėdys rėkė, cypė visokiais balsais: "žmudziak, žmudziak". Arba susidurus su latvių padužomis ir jiems išgirdus mus kalbant lietuviškai tai riktels: "leišis, leišis, leišis", o dėl didesnio efekto parodavo dar iškiaštą liežuvi. Tylėjome...

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

55

(Tęsinys)

BOLŠEVIKINIS ŽEMĖS ŪKIO MOKESTIS LIETUVOJE 1941 M.

Vytautas Mandvydas

1941 m. birželio 20 d. Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumas paskelbė įsaką, kuriuo buvo įvestas Lietuvoje naujas, tarybinis žemės ūkio mokestis. Po to žemės valdymo pertvarkymo ir privalomo žemės ūkio produktų statymo įvedimo šis mokestis buvo tolimesnis bolševikų žingsnis Lietuvos žemės ūkio žlugdymo srityje. Kaip ankstyvesniais nutarimais, taip ir šiuo įsaku bolševikai norėjo suduoti privačiai iniciatyvai žemės ūkyje dar vieną smūgį ir tuo būdu visą Lietuvos žemės ūkį dar labiau pastumti prie kolektyvizacijos.

Bolševikinio žemės ūkio mokesčio įvedimas Lietuvos gyventojams buvo nei lauktas, nei nelauktas. Tuo laiku buvo jau pakankamai išaiškėjusi bolševikų valdymo sistema ir metodai. Taip pat buvo visiems žinoma, kokių esama Sovietų Sąjungoje mokesčių. Be to, niekas net negalvojo, kad mokesčių ar kuriose kitose srityse Lietuvai būtų daroma kokių nors išimčių. Todėl naujojo mokesčio įvedimas buvo sutiktas be mažiausio nusistebėjimo, kaip ir visos bolševikinės reformos. Jeigu kas ir stebėjosi, tai tik dėl šio mokesčio įvesti.

Bolševikai įvesti Lietuvoje sovietinį žemės ūkio mokestį, iš tikrųjų, nelabai skubinosi. Jie šį mokestį įvedė, valdę kraštą jau daugiau kaip metus laiko. Ypač buvo delsiama jį skelbti, nes atitinkamas įsakas šiuo reikalu buvo LTSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumo pirmininko J. Paleckio ir sekretoriaus S. Pupeiko pasirašytas jau 1941 gegužės 14 d.

Naujasis žemės ūkio mokestis, kaip ir visi svarbesnieji potvarkiniai, buvo suprojektuotas Maskvoje. Atitinkamas projektas buvo atvežtas į Lietuvą gegužės pradžioje. Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komitetas tą projektą priėmė, su juo kaip reikiant dar nesusipažinęs. (Visi projektai, kurie ateidavo iš Maskvos, LKP Centro Komiteto buvo priimami net neperkaityti). Aukščiausios Tarybos Prezidiumas, nors su šiuo projektu susipažino, bet jį taip pat buvo visiškai patenkintas ir jį pasirašė tokiu koku buvo išėjęs iš Maskvos dirbtuvių.

Bolševikai apie tikruosius tikslus, kurių buvo siekiama šio žemės ūkio mokesčio įvedimu, ne tik nedarė nė žodžio, bet net ryžosi juos nuslėpti. Bet kurį nepalankų įspūdį, kurį galėjo sudaryti naujojo mokesčio įvedimas, buvo nusistatyta nustelbti propagandiniu triukšmu. Kaip visuomet, taip ir šį kartą į darbą buvo įjunkta spauda ir sukelti ant kojų visi komunistų partijos padaliniai ir paskirti jos nariai.

Spauda, kaip svarbiausias bolševikų propagandos įrankis, iš karto paleido visas dūdas.

"Isakas dėl žemės mokesčio, — rašė "Tiesa" (Nr. 151), — nuo pradžios iki galo yra persisunkęs tarybinio rūpinimosi darbo valstiečių, rūpinimosi, siekiančiu, kad žemės ūkio mokestis nevirstų valstiečių nepakeliamu našta, kad nuolat kiltų darbo valstiečių gerovė."

Išskaičiavusi visus gerumus, kuriuos naujasis mokestis galėjo duoti, "Tarybų Lietuva" (Nr. 143) neabejojo, kad "isakas dėl žemės mokesčio valstiečių bus sutiktas su pasitenkinimu, kaip labai teisingas, apskaičiuojamas pagal ūkio pajėgumą, atsižvelgiant kiekvieno valstiečio ekonominės padėties, jo šeimos būklės, darbo jėgų."

"Tarybinis žemės ūkio mokesčio įstatymas yra teisingas įstatymas, — džiūgavo "Darbininkų žodis" (Nr. 142), — Jis parodo darbo valstiečiams palankią tarybinės vyriausybės politiką kaime."

Komunistų Partijos ir komunistinio jaunimo organizacijos nariai buvo įpareigoti pradėti agitaciją dėl įvestojo mokesčio gyvu žodžiu. Vadinamasis aktyvas turėjo rinktis į stambesnius administracinius centrus gauti atitinkamų tuo reikalu instrukcijų. Paskui jis turėjo pasklisti po kaimus ir šaukti valstiečių seniūnijų ir net kaimų mitingus. Mitinguose turėjo būti aiškinama ūkininkams palankiausia prasme naujojo žemės ūkio mokesčio svarba ir reikšmė, turėjo būti keliama į aukštesnę šią mokestį įvedusi valdžia, kaip galima dažniau turėjo būti minimas Stalino vardas, o svarbiausia, turėjo būti pagamintos ūkininkų vardu padėkos rezoliucijos ir atsiųstos laikraščiams paskelbti, kaip įrodymas, kad ūkininkai naujuoju mokesčiu yra nepaprastai patenkinti.

Nors buvo pasiryžta pravesti gana intensyvią propagandą ir nors ji jau buvo pradėta, tačiau neapvyko jiems visuomenės nuomonės pakreipti kita linkme. Visuomenė suprato, kokia yra iš tikrųjų naujoji reforma, ir ko galima iš jos tikėtis. Užteko tik truputį atydyčiau įsiskaityti Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsaką dėl žemės mokesčio nuostatų, kad paaiškėtų valdžios tikslai, turėti šį mokestį įvedant. Be to, visuomenė jau buvo spėjusi, pažinti tikrąjį bolševikų veidą ir sugebėjo atskirti išpustą propagandą nuo gyvenimo tikrovės.

Bet koks gi tas bolševikinis žemės mokestis buvo įvestas ir kokios buvo charakteringiausios jo žymės?

Įvestais bolševikinis žemės ūkio mokestis, kaip pasakytą Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsaką 2 str., buvo taikomas visiems gyventojams, užsiimančiams žemės ūkiu. Jį privalėjo mokėti visi, turį žemės. Tačiau šiam mokesčiui apskaičiuoti turėjo būti imamas pagrindinis ūkininkų valdomos žemės plotas, kaip anksčiau buvo Lietuvoje, bet žemės ūkio pajamingumą reikėjo nustatyti ūkiams pagal laukininkystės, daržininkystės, sodų,

1000 Skaitytojų!

Dirva skelbia antrą talką,

tikslu įtraukti į Dirvos skaitytojų šeimą dar vieną tūkstantį skaitytojų, kurie lig šiol neprenumeruoja Dirvos greičiausiai tik dėl to, kad nesutiko tinkamos progos jai užsisakyti. Sudarykime jiems tą progą!

Nuo 1951 metų rugpjūčio 15 dienos iki 1951 metų gruodžio 1 dienos yra šios talkos darbo laikas.

Talkininkai kviečiami Dirvos atstovai ir visi kiti jos bendraminčiai.

Talkos pabaiguvėms šį kartą skiriamos šešios premijos: trys platintojams ir trys skaitytojams, kurios bus išmokėtos, jei per talkos laiką bus įvykdyta bent pusė numatytojo plano.

Pirmosios premijos — po 50 dolerių, antrosios — po 30 dolerių ir trečiosios — po 20 dolerių.

Skaitytojams premijos bus paskirtos laimėjimo būdu. Kiekvienas naujas skaitytojas, užsprendęs Dirvą talkos laikotarpyje, gaus eilės numerį, duodantį teisę dalyvauti premijos laimėjime. Teisę į pilną premiją priklausys užsimeklėjusiems už metus. Užsimeklėjusieji už metų dalį, turės teisę tik į atitinkamą laimėjimo premijos dalį (dalinsis premiją su kuo nors kitu, laimėjusiu kitą tos premijos dalį).

Platintojams premijos bus skiriamos tiems, kurie bus surinkę daugiausia taškų. Matinė prenumerata — 4 taškai, (kiekvienas metų ketvirtis po 1 tašką). Jei į vieną premiją konkuruotų du ar daugiau po vieną tašką skaičių turintys platintojai, toji premija tarp jų būtų skiriama laimėjimo būdu. Nelaimejęs augštesnės premijos toks platintojas normalia tvarka dalyvautų varžybose su kitais dėl mažesnės premijos.

pievų, gyvulininkystės ir kitų ūkio šakų duodamas pajamas.

Žemės ūkio mokesčio nustatymas pagal žemės ūkio pajamas, bolševikų manymu, turėjo visuomenę įtikinti, kad jų stengiamasi rasti pačią teisingiausią mokesčių nustatymo formą. Tačiau iš tikrųjų visa tai buvo ne kas daugiau, kaip tik skraistė, skirta paslėpti tikrosioms bolševikų intencijoms.

Koksai buvo tas teisingiausias metodas žemės ūkio mokesčiui apskaičiuoti, nesunku suprasti iš Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsako straipsnių, kuriuose kalbama apie žemės ūkio pajamingumo nustatymą.

Iš tų straipsnių matyti, kad bet kurios žemės ūkio šakos pajamingumas turėjo būti apskaičiuotas ne pagal faktinį gaunamas ar galimas gauti pajamas, atsižvelgiant į derlių, rinkos kainas bei kitus faktorius, bet pagal valdžios nustatytas atitinkamų žemės ūkio šakų vidutines pajamingumo normas. Vadinasi, ūkis galėjo nukentėti nuo nederliaus, nuo ledų, nuo gaisro, būti gaunamos už žemės ūkio gaminius labai žemos kainos, bet visa tai į žemės ūkio pajamingumą neturėjo atsiliepti. Apskaičiuojant ūkio pajamingumą, turėjo būti imamos tos pastovios, įstatymu nustatytos, pajamingumo normos ir turėjo būti taikomi mokesčiai vienodai, nežiūrint į aplinkybes.

Pačios žemės ūkio pajamingumo normos, kaip ir galima buvo laukti, buvo nustatytos ne žemos. Valdžios nuomone (Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsaką 5 Str.), pajamų per metus turėjo duoti: 1 ha dirvos — 300 rublių, 1 ha sodų ir uogynų — 380 rublių, 1 ha šienaujamų pievų — 120 rublių ir 1 kaulė — 160 rublių. Bitininkystės duodamų pajamų normos turėjo būti Komisarų Tarybos nustatomos kiekvienais metais atskirai.

Nors Aukščiausios Tarybos Prezidiumas žemės ūkio klausimais menkai tesusigaudė, tačiau suvokė, kad tokias pajamingumo normas taikyti lygiai visose krašto srityse būtų per daug aiški nesąmonė. Todėl buvo palikta Komisarų Tarybai teisė šias vidutines žemės ūkio pajamingumo normas atskiroms apskritims, atsižvelgiant į jų ekonomines ypatybes, iki 30% padidinti arba sumažinti.

Komisarų Taryba, norėdama pademonstruoti, kad žemės ūkio mokestis nustatomas labai sąžiningai, šita teise pasinaudojo ir paskelbė nutarimą, kuriuo buvo nustatytos vidutinės žemės ūkio pajamingumo normos apskritims. Nustatydama žemės ūkio pajamingumo normas apskritimis, Komisarų Taryba dėjos atsižvelgianti į žemės derlingumą. Todėl ji visų apskričių žemę derlingumo atžvilgiu suskirstė į penkias grupes, kiekvienai grupei nustatydama kitokias pajamingumo normas.

Pirmai grupei buvo priskirti Vilkaviškio, Marijampolės, Šakių, Šiaulių, Kėdainių ir Kauno apskričių ūkiai. Šių apskričių ūkiai buvo laikomi našiausi. Todėl Komisarų Taryba nustatė, šių sričių ūkiams aukščiausias pajamingumo normas. Pagal jas, buvo paskaičiuota, kad čia 1 ha dirvos duoda pajamų 360 rublių, 1 ha sodų ir uogynų — 450 rublių, 1 ha šienaujamų pievų — 140 rublių, 1 karvė — 280 rublių, 1 arklys — 240 rublių, 1 jautis — 180 rublių ir 1 kaulė — 190 rublių.

Antrai grupei buvo priskirti Biržų, Raseinių ir Panevėžio apskričių ūkiai. Buvo nustatyta, kad šiose vietose 1 ha dirvos duoda pajamų 330 rublių, 1 ha sodų ir uogynų — 420 rublių, 1 ha šienaujamų pievų — 130 rublių, 1 karvė — 250 rublių, 1 arklys — 220 rublių, 1 jautis — 170 rublių ir 1 kaulė — 180 rublių.

Trečiai grupei buvo priskirti Ukmergės, Mažeikių, Rokiškio ir Vilniaus apskričių ūkiai. Komisarų Taryba nustatė, kad čia 1 ha dirvos gali duoti pajamų 300 rublių, 1 ha sodų ir uogynų — 380 rublių, 1 ha šienaujamų pievų — 120 rublių, 1 karvė — 230 rublių, 1 arklys — 200 rublių, 1 jautis — 150 rublių ir 1 kaulė — 160 rublių.

Ketvirtai grupei buvo priskirti Kretingos, Tauragės, Telšių ir Utenos apskričių ūkiai. Valdžios buvo paskaičiuota, kad šiose vietose 1 ha dirvos duoda 270 rublių, 1 ha sodų ir uogynų — 340 rublių, 1 ha šienaujamų pievų — 110 rublių, 1 karvė — 210 rublių, 1 arklys — 180 rublių, 1 jautis — 130 rublių ir 1 kaulė — 140 rublių.

Penktai grupei liko Alytaus, Trakų, Švenčionių, Švenčionėlių, Seinų ir Zarasų apskričių ūkiai. Komisarų Tarybos nuomone, čia turėjo duoti pajamų 1 ha dirvos — 240 rublių, 1 ha sodų ir uogynų — 310 rublių, 1 ha šienaujamų pievų — 100 rublių, 1 karvė — 180 rublių, 1 arklys — 160 rublių, 1 jautis — 120 rublių ir 1 kaulė — 130 rublių.

(Bus daugiau)

Seniau ir Dabar

K. S. KARPIUS

Japonijos sutartis

Pažymėtina, kad sutartyje, tarp apie 50 pasirašiusių valstybių, nėra Kinijos parašo. Tai aplėista dėl vieno nelaimingo įvykio — kad Britanija pripažino Raudonosios Kinijos vyriausybę, o Amerika laikosi su Nacionalistine Kinija, kurios delegacija pripažinta ir teisėtai dalyvauja United Nations. Nors Kinija yra svarbiausia Azijos valstybė ir tiesiogiai turėjo daugiausia reikalo su Japonija, dėl pirmą minėtų priežasčių ji į talkos konferenciją neįleista.

Sovietai atkando dantį pirmą kartą: nors Gromyko atsidangino į San Francisco su didele gauja nežinia kokiame tikslu paskirtų asmenų, jis nieko nepesė. Sovietų taktika — neigti, rekti, ardyti — pirmą kartą nedavė rezultatų. Jeigu Stalinas leido Gromyko važiuoti į San Francisco, jis be abejojimo tikėjosi kokių nors jam pageidaujamų rezultatų. Kur dabar atsidurs Gromyko, parvažiuos visai "sausas"?

Reikia pažymėti, kad šioje talkos sutartyje priekabių jieškojo (gana keistai mums, ne žuvininkų tautai) Norvegija, kuri yra visgi kitoje pasaulio dalyje nuo Japonijos ir neatrodo, kad jų žuvininkams gali tekti su Japonijos žuvininkais susidurti jūroje.

Šia proga galima paminėti, kad 1904 metų Japonijos — Rusijos taika buvo pasirašyta Amerikoje, visai nežinomo mieste, Portsmouth, N. H. Tada Japonai sumušė rusus, ir nuo to laiko Japonija išaugo tokia galybė, kad šio karo metu jau pasi-

kesino prieš Ameriką.

Sovietų priekaištai dabartinei, taikai yra, kad Japonija vėl turės laisvas rankas kariškai stiprintis, ir kad tai nėra taika, o planai naujam karui tolimuose rytuose — suprantama, jeigu reikės, karui su Sovietų Sąjunga. Amerika apsirūpino visokiomis galimybėmis Japoniją pasinaudoti. Tai yra kartu ir apsauga Japonijai nuo Sovietų klastingo pagrobimo.

Louis Adamic

Flemington, N. J., rastas nužudytas padegtas name jūgoslavų rašytojas Louis Adamic, kuris Amerikon atvyko prieš apie 40 metų, būdamas jaunas berniokas ir čia išėjęs mokslus, padarė rašytojo karjerą. Jis sudarė mirtį greičiausia nuo savo tautiečių Maskvos agentų, kurie buvo nepatenkinti jo pakrypimu į Tito. Kai prasidėjo antras pasaulinis karas, Adamic įsijungė į slavų tautų judėjimą, kuris buvo nukreiptas pasitarnauti komunizmui ir Kremliaus interesams. Adamic amerikiečių tarpe tuoj nustojo pagarbos, pasiūdė, kad jis, gavęs visas laisvos Amerikos gyvenimo galimybes pakilti ir jomis pasinaudojęs, iškrypo iš kelio. Kai Tito atsimetė nuo ištikimybės Stalinui, nebuvo kitos išeities ir Adamicui: jis būtų pasidavęs per 1904 metų Japonijos — Rusijos taiką buvo pasirašyta Amerikoje, visai nežinomo mieste, Portsmouth, N. H. Tada Japonai sumušė rusus, ir nuo to laiko Japonija išaugo tokia galybė, kad šio karo metu jau pasi-

knygos rankraščiai. Šitaip patys niekas nesižudo, be to, Adamicui, kuris buvo tik 52 metų amžiaus, nebuvo jokio reikalo žudyti.

Laisvės stovylos 65 metai

Kas tik Amerikon atvyko per New Yorko uostą, kiekvienas stengėsi pamatyti milžinišką Laisvės Stovylą mažutėje Bedloe saloje, žemiau New Yorko. Visi keliai net vidurnaktį, norėdami pamatyti tą pagarsėjusią stovylą.

Laisvės Stovyla vargais negalais buvo pastatyta spalį 28 d., 1886 metais, sukačius 100 metų nuo Amerikos nepriklausomybės paskelbimo.

Ši stovyla yra Prancūzijos dovana Amerikai, padaryta Prancūzijoje, čia atvežta dalimis ir sustatyta. Stovyla yra 305 pėdų aukščio ir labai imponantiška.

Jos pastatymo idėja kilo iš Elzaso skulptoriaus, Frederiko Bartholdi, kuris 1870 metais, po to, kai vokiečiai nugalėjo Prancūziją, ir prisijungė Elzasą, atvyko Amerikon apsilankyti. Prancūzų — Amerikiečių Sąjunga pavadė jam tą stovylą pagaminti, kaip įrodymą amžino draugingumo tarp Amerikos ir Prancūzijos.

Aukos stovylai — rinkta iš visuomenės visoje Prancūzijoje. Kai stovylas jau buvo gatava ir vežama Amerikon, 1885 metais, dar nebuvo baigtas pats pjedestalas jai pastatyti, kurį turėjo parūpinti patys amerikiečiai. New York World dienraštis susigriebė sukelti trūkstantus pinigų pjedestalui iš Amerikos visuomenės, ir tas pavyko padaryti, prašant visų prisidėti smulkiais aukomis tam tikslui ir neprašant aukų iš turtuolių, nes laisvės simbolis, anot to laikraščio brangesnis paprastiesiems žmonėms.

UNIVERSAL offers

TO THE FIRST 20 WOMEN

24-Piece Cannon Towel Set

All Famous Cannon First Quality!

FREE- with the purchase of a **UNIVERSAL WASHER or IRONER**

Famous Universal 2-Speed Washer

- Exclusive Speedselector assures proper washing speed for every fabric!
- Time-A-Matic Timer automatically times your washing for you!
- Control-O-Roll Wringer the world's safest, most efficient!
- Automatic Safe-T-Switch protects the washer and you!

UNIVERSAL

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Priced From \$139.95 UP

Ironers Start at \$119.95

Tarp trispalvės ir žvaigždėtosios

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

Be to, paskaičius tokius Lietuvos pavaizdavimus be piktos valios, išsiskaitus sekant tema, peršasi panašumas į iš kitų girdėtus "deimantukus". Kartą Bostone turėjau pasikalbėjimą su "profesorium" Kubiliu (koks tai bažnyčios kunigu), kuris su dideliu apetitu pasakojo panašius įspūdžius iš Lietuvos, kai jis, vystant Lietuvos—Amerikos prekybą, lankėsi Lietuvoje ir Švedijoje, ta proga užsukęs Sovietų Rusijon savo brolio aplankyti. Iš paraudonavusio "profesoriaus" gero išgirsti ir nesitikičiau. (Kun. Kubilius pagarsėjo savo pareiškimu 1940 m., kad, Sovietų Rusijai įsibriovus Lietuvon, Lietuva turėsianti šviesesnį gyvenimą...).

Die, gink, p. Karpių nelyginu su kun. Kubiliu, nes p. Karpių ir asmeniškai pažįstu kaip Amerikos lietuvių patriotą. Tačiau tuo Lietuvos įspūdžių panašumu noriu nurodyti į bendrą tendenciją išeivijoj žiūrėti į savo senąją tėvynę ne iš lietuviško taško, kaip naujieji ateiviai į Ameriką žiūri dažnai ne iš amerikoniško taško. Tame pasireiškia neganėtiną vertinamo objekto pažinimas praeities ir dabarties požiūriais. Pavyzdžiui: nepažįstantieji Lietuvos geopolitinės padėties tarp didelių ir grobuoniškų kaimynų, kuriems žydyti ir kylanti Lietuva buvo labai nepageidaujama, neįvertinantieji 1926 m. politinės būklės Lietuvoje, nekrūviną gruodžio 17-sios perversmą skaito buvusiu nereikalingu, nes tai buvo padaryta visų srovių lietuvių patriotų; po to, uždarius kelias partijas ir kiek varžant partinei politikai naudojamas jaunimo organizacijas, vieną paverstę tai katalikų bažnyčios persekiojimu, kiti už "žiezirbininkų" trandymą keršyjo vyriausybei, o Amerikos lietuvių visuomenėje tai buvo taip išpūsta, kad dar ir šiandien čia su tūlais žemaitiško užsispyrimo "neviernais tamošiais" negalima broliškai susikalbėti.

Pažirėjus iš viršaus

Tremtiniai prikišamas nenoras bendradarbiauti su senaisiais ateiviais, ignoruojant jų sukurta organizacijas, neigiant jų nuopelnus lietuvių bei Lietuvos, žiūrint į juos išdidžiai, sukūrus naujų organizacijų etc. Taip tik atrodo žiūrint vienpusiškai, iš apačios arba plokščiai. Iš viršaus padėtis kitaip atrodo.

Gyvendamas Amerikoje trečius metus, aš nematau pagrindo broliškam nusivylimui vieny kitais. Kas kaltas, kad senieji ateiviai staiga pasijuto pavargę ir, užuot kovoję toliau, lyg pritrūkę kantrybės, tyliai pasitraukė ar traukiasi? Tremtiniai, kaip spontaniškai patvirtino globėjų pagerbimo baliai ir koncertai, gerbia ir myli senuosius ateivius, kurie didelei masei tremtinių padėjo tremtyje, išrašė garantijas atvykti Amerikon ir čia padėjo ir padeda išskirti. Jie nesitūdo iš silpniausių lietuviškai kalbančiųjų, ir tai nėra nesupratimo priežastimi. Gyvenimas rodo, kad ir tarp tikrų brolių ir seserų būna neaiškumų,

nesusipratimų. Bet ar dėl jų reikia daug jaudintis? Jų buvo, yra ir bus. Dėl to neturėtų nukentėti aukštesni mūsų siekimai — lietuvių išeivijoj ir Lietuvos laisvinimo kova.

Tremtiniai nuo pat atvykimo Amerikon nevengia čia rastų lietuviškų organizacijų ir dažnoje jų rasime tremtinių. Galima tik pagedauti, kad tremtiniai gaučiau juse dalyvautų. Bet ar senųjų organizacijų vadovybės rūpinasi pakankamai, kad tremtiniai jas geriau pažintų ir į jas būtų įtraukti? Gal naujas organizacijas išsiskaitę pats gyvenimas, ypatingi tremtinių masės reikalai, didelė politinių emigrantų misija. Juk gyvename nepaprastus laikus. Ir seniesiems ateiviams nereikėtų tyliai pasitraukti, bet eiti su gyvenimu pirmyn.

Tiriamas senųjų ateivių nusivylimas tremtiniais yra tame, kad jų dauguma laukė tremtinių kaip paprastos darbo jėgos Amerikai. Tačiau tremtiniai pasirodė nenori būti vien tik paprasta darbo jėga. Jie turi ir aukštesnį idealų. Jie turi ir aukštesnį savo dvasios parduoti už geresnį duonos kąsnį. Juk jie ne savo valia yra apleidę žydėjusią ir kilusią Lietuvą. Jie veidmainiauti, jei, nespėję sušilti naujame krante, tik meilės himnus Amerikai giedotų, užmiršę Lietuvą, užmiršę savo tautos tragediją, lietuvių brolių ir seserų ašaras, liejamą kraują, šaukiantį Danguaus keršto... Tai negali būti suprasta kaip nedėkingumas Amerikai, kaip nelojalumas. Juk Amerikoje yra pakankamai jų darbininkų ir be tremtinių. Pasaulinė Amerikos misija reikalauja tvirtų laisvės kovotojų ne vien iš čia gimusiųjų, bet ir iš naujų ateivių.

Tokioje dvasioje reikia suprasti tremtinius ir jų viešą pasireiškimą prieš komunizmą, ryžtingą kovą už Lietuvos išlaisvinimą, už tvirtą laikymąsi lietuvių, nežiūrint, kad tai ne visiems Amerikos nacionalistams patinka. Tremtiniai yra atvykę iš Europos, o ne iš kokių džiunglių, ir jie yra nuomonės, jog demokratinė Amerikoje galima išlikti tvirtu lietuvių ir būti geru amerikonu. Susipratusių amerikonių neturėtų pykinti, jei tremtiniai svajoja grįžti tėvynėn. Kol jie grįš tėvynėn, Amerikai bus sukaupu apmokėta už viską, ką gero ji yra padariusi jiems ir jų tėvynėn. Juk už tremtinių išauuginimą ir išmokslinimą, už jų sveikus raumenis ji nieko nemokėjo, kaip ir už senųjų ateivių darbo ir proto jėgą, kuri padėjo Amerikai tapti didele ir galinga.

Suderinkime du dalykus

Kaip matome, ne tremtiniai žiūri į senuosius ateivius išdidžiai, bet — priešingai: senieji ateiviai žiūri į tremtinius išdidžiai ir iš to susidaro tariami nesupratimai. "Aš esu amerikonas, o tu esi DP!" — dažnai tenka išgirsti. "Čia yra Amerika, o ne Lietuva — kalbėkime angliškai!" — irgi tenka išgirsti net iš pačių Amerikos lietuvių. Kai dažnai "šimtaprocentiniam" amerikoniui "DP" yra pažeminti mo epitetas, tai europietiškos

kultūros tremtiniais, kaip politiniams karo pabėgėliams, tik šypotis tenka, nes jie yra išdidūs savo misijoj. Vadinkite kaip norite, mūsų dvasios tai nepakerta.

Kai viešajame gyvenime, tarp yankių ar airių, įstaigose ar įmonėse tremtiniai susiduria su senaisiais ateiviais ir, kalbindami juos lietuviškai, mato juos vengiant pasirodyti lietuviams, jiems gelia širdį ir kyla pasigailėjimo jausmas, kad pirmos ar antros kartos lietuviai išeiviai bijosi savo vardo, vergiškai save nusivertina kitataučių akys. Ne su visais taip yra, bet tokių dauguma. Jiems trūksta pilietinės drąsos, lietuviško ir amerikoniško susipratimo. Ir po 30-40 metų čia jie jaučiasi lyg ne namie užgulti... Jie nemoka suderinti lietuviškumą su amerikoniškumu. Jie sutinka su dirbtinu ir nerealiu Amerikos nacionalizmu, kuris veda į Amerikos demokratijos išsigimimą, žmogaus kilmės nuvertinimą, atskirų tautų pažeminimą, paniekimą. O gal jie bijosi Klukluno-kano?...

Nepaslapsti, daugumas Amerikos lietuvių yra ne be sentimentų Lietuvai ir jiems yra mieia viskas, kas lietuviškumu dvelkia. Bet laikas, tolimas atstumas nuo senosios tėvynės, sutikimas su likimu, kad "aš jau negrįšiu Lietuvon", pagaliau ir amžius, pakirto juos kaip persodintus Lietuvos medelius. Jie permažai kovojo, kad savo vaikuose išlaikyti tvirtą lietuviškumą. Ir šiandien, kai tremtiniai negali lengva širdimi leisti nutautinti savo vaikus tariamai lietuviškose parapijose mokyklose, vienį jų laikosi pasyviai, kiti net tyčiojasi iš savo tautybės ir gimtosios kalbos kartu su tais, kurie yra atskirinti už Amerikos lietuvių jaunimo visišką nutautinimą, dėl ko jie nesibijo nei savo tautos pamerkimo, nei Dievo, nors patys kitiems kalba apie Dievo baimę ir nuodėmes...

Kai tremtiniai organizuoja ką viešai didingą, tik maža senųjų ateivių saujelė dalyvauja pasirodymuose. Kaip tai suprasti? Ar gi tai ne baimė pasirodyti savo garbinga kilme? Ar gi viešas pasirodymas tarp lietuviškos trispalvės ir amerikoniškos žvaigždėtosios pažeistų jų amerikoniškumą? Jie gerai žino kas dedasi Lietuvoje ir kas ištiko jų gimines, bet ar jie prisideda aktyviai prie komunizmo pamerkimo, ar jie visi smerkia paraudonavusius ir raudonuosius savo pažįstamus, kaimynus? Kiti net nesupranta to atžvilgiu tremtinių nusistatymo ir jų griežtos kovos prieš Lietuvos pavergėjus, jų liaupsintojus, prieš tuos pačius Amerikos laisvės duobkasių. Jie nesuvirškina, kad, nebūdami piliečiais, tremtiniai drįsta eiti į viešumą ir drąsiai pasisakyti prieš tautų pavergimą, naikinimą.

Mums nereikės kalbėti apie mūsų namų dūmus, jei senieji ateiviai geriau supras tremtinius, geriau pažins ir įvertins Lietuvos tragišką padėtį mokės suderinti lietuviškumą su amerikoniškumu, vienodai gerbs lietuvišką trispalvę ir amerikonišką žvaigždėtąją vėliavą, greta

Naujenu prasimanymas apie Detroitą

Praėjusią savaitę Naujienose pasirodė korespondencija iš Detroito, smarkiai iklaidinanti visuomenę. Tūlas "Naujienų Skaitytojas" skelbia, kad Detroito tautininkai išstūmė iš A.L.B. visus (korespondencijos autoriaus žodžiais) "nuosaikiuosius"; dabar norį Detroito leisti savo laikraštį — žodžiu baigia okupuoti visą Detroito lietuvių koloniją.

Labiausia korespondencija nušėbino A.L.T. S-gos vadovybę, kuri tik iš spaudos buvo girdėjusi, kad kažkas čia rengiasi leisti naują laikraštį.

Keistas ir straipsnio autoriaus teigimas, kad A.L.B. stumia ar išstūmė ką nors iš savo tarpo. Priešingai, visiems detroitiečiams gerai žinoma, kad Radio Klubas visur ir kiekviena proga stengiasi į savo tarpą pritraukti juos daugiausia narių. Jau kuris laikas iš Ann Arbor radio stoties girdima privati radio valandėlė. Nebūtų nieko blogo nei stebėtino, jei išgirstume ir daugiau privačių lietuviškų radio programų.

Norėtusi tendencingos korespondencijos autoriui priminti ir tai, kad tuomet, kai jo ginami "nuosaikieji" klausėsi komunistinės propagandos lietuvių kalba iš tos pačios radio stoties, vietos Lietuvai Vaduoti Sąjunga skyrus suorganizuavo A.L.B. Radio Klubą. Ta pati L.V.S. dar 1945 metais nutarė, kad Klubas turi būti nepartinis ir tarnauti visai lietuviškai visuomenei, sukvietė visų patriotinių organizacijų veikėjus ir paliko Radio Klubą veikti savarankiškai. Reiškia, tautininkai, suorganizavę lietuvišką radio programą, pasitraukė, palikdami ją visai lietuviškai visuomenei — visai priešingai, negu skelbia Naujienų korespondentas.

Rašant visuomenę liečiančiais klausimais ir kalbant "nuosaikiųjų" vardu kaip tik reikėtų mažiau fantazijos ir daugiau nuosaikumo.

Šią vasarą Wayne University Detroito baigė Adolfas Armalis. Tai pirmas lietuvis tremtinių gavęs šio universiteto diplomą. Studijas A. Armalis pradėjo Milane, Italijoje. Nuo 1949 metų Wayne Universitete studijavo kalbas ir ekonomiką. Nors studijų kelias ir nebuvo rožėmis klotas, tačiau pasiryžimas ir žemaitiškas atkaklumas padėjo jam gerai pažymiai baigti universitetą bakalauro laipsniu.

Kun. Dagilis, Detroito skautų ir skautų dvasios vadovas ir buv. Windsorio lietuvių parapijos klebonas, paskirtas naujomis pareigoms vieno amerikiečių mergaičių bendrabučio kapelionu Detroito. Naujų Windsorio lietuvių parapijos klebonų paskirtas neseniai iš Vokietijos atvykęs kun. Danielius.

Rašytojas V. Alantas atidavė spaudai naują savo romaną "Pragaro Pašvaistės". Knygą spausdinama Tremties leidykla Vokietijoje.

A.L.B. meno kolektyvas repertuozą naują V. Alanto komediją "Ragučio šaltinėlis". Pirmas

E. Karnėnas

šio veikalo vaidinimas numatomas apie lapkričio mėnesį.

Muziko Br. Budriūno vadovaujamas kvartetas (M. Sadonis, P. Zaranka, E. Skiotys ir A. Polikaitis) rengiasi įdainuoti į plokšteles keletą naujų lietuviškų dainų.

Radio vaidinimas "Rugiapjūtė" įrašytas į plokšteles. Dviejų didelių plokštelių kaina \$5. Norintieji plokšteles užsisakyti prašomi kreiptis į p. E. Petraitytę, 111 E. Parkhorst, Detroit 3, arba tel. TO 9-0696.

A.L.B. radio valandėlė praeitą šeštadienį minėjo Tautos Šventę. Buvo tinkama meninė programa ir p. V. Pazuos pasakaita "Vytautas — Lietuvos savarankiškumo ugdytojas".

A.L.B. Radio klubo išvyka į Bab-lo salą praėjo geroje nuotaukoje. Išvykos metu smagiai pasilinksminata ir taip pat aptarta eilė organizacinių reikalų.

Dr. Sims, kurį laiką sirgęs ir gulėjęs ligoninėje, pasveiko ir pradėjo dirbti.

P. E. Dambraviene, ALB skelbimu komisijos pirmininkė, sunkiai serga fr gydosi ligoninėje.

CHICAGOJE RENGIAMA LIETUVIŲ OPEROS ŠVENTĖ

Chicago lietuvių kolonija telkiasi rudens įvykiams... Šiais metais su ypatingu dėmesiu laukiama Margučio sumanyto ir organizuojamo lietuvių muzikos vakaro. Kaip rengėjai skelbia — tai busianti tikrą lietuvių muzikos šventę, kurios tikslas prisiminti Lietuvos Operą. Šventę įvyks gruodžio 16 dieną. Ji įvyks didžiulėje — Chicago Orchestra Hall — kur telpa per 3000 asmenų ir kur atliekamos visos muzikinės akademijos, visi didieji muzikos pasirodymai. Jau susitarta su Chicago Simfoninio orkestru, ir jis dalyvaus, atliekant pačių geriausių Lietuvos Operos statytų dalykų ištraukas. Tai milžiniška arti šimto žmonių orkestrų diriguos muzikas Aleksandras Kučiūnas. Tai bus pirmas Amerikos istorijoje dalykas, kad mūsų žmogus diriguos tokį garsų ir taip išlaivint Amerikos orkestrą. Programai telkiami visi Lietuvos Operos artistai, kurie šiuo metu gyvena Amerikoje. Rodos, norima vienas kitas pritraukti ir iš Kanados.

Džiaugiantis tuo dideliu Margučio sumanymu, malonu, yra prisiminti, kad Chicago lietuvių didesnių ir rimtesnių kultūrinių pasirodymų "kaltininkas" iki šiol visados buvo ne kas kitas, kaip Margutis. Už tai visados taip atsitinka, kad Margučio parengimai nesutalpina žmonių, o ypač dabar, kai atsirado tiek naujų ateivių lietuvių, kuriems visi kultūriniai reikalai daug lengviau suprantami.

Teko patirti, kad Illinois valstijos lietuvių kolonijos organizuoja ekskursijas į gruodžio 16 dienos šventę Chicagoje... Bilietai jau dabar gaunami pačiame Margutyj ir siunčiami laiškais prašantiems. Bilietų kainos yra po \$1.00, \$2.00, \$2.50, \$3.00 ir \$4.00.

A. V.

Ar pažįsti šį kraštą?

Kas žinotina apie JAV-bių 48 valstybes

Per kartą šioje vietoje pateiktos bendros žinios apie JAV-bių paskirtas valstybes — jų dydis, gyventojų skaičius ir kt. Šiandien mūsų skaitytojai šias valstybes ras apibūdintas dar smulkiau — jie čia susipažins su valstybių būdingesniais bruožais, jų pramone, kultūros pasiekimais, turistiniais patraukumais ir pan. Vėl pradėdame abėbės tvarką —

Alabama — šioje valstybėje auginamas dešimtdalis JAV medvilnės — jos centras — Florence miestas. Be to, dar auginamas tabakas, bulvės, riešutai, cukrus, avizės ir kt. Esama nemaža istorinės reikšmės vietų.

Arizona — saulėtų dienų vidurkis per metus — 80%. Turistinė įžymybė — Gran Canyon ties Arizonos upe. Jis yra 217 m. ilgio ir 4000 ligi 5500 pėdų gylio. Be to, Arizonoje yra ir didžiausia pasauly vandens užtvanka — Hoover Dam. Dar paminėtina "Dažyta" dykuma — 300 m. ilgio. Pramonė — pirmoje eilėje anglies kasyklos ir vario liejyklos.

Arkansas — medvilnės gamybos valstybė, žibalo gamintoja, daug termalinių šaltinių. Daug kuo vilioja sportininkus. Auginama: medvilnė, sojos pupos, ryžiai, persikai, vynuogės ir kt. Didelės žibalo valyklos. Žvejybai geri vandens, šeši valstybiniai ir septyni privati miškai — parkai patraukia lankytojus.

California — pasižymi nepaprastu pramonės ir gyventojų skaičiaus augimu. Turi 41 aukštumą per 10.000 pėdų augščio. Daugiau už kitas valstybes augina citrų vaisius ir daržoves, taip pat daug auginama vynuogių, abrikosų, kriausių, figų. Pirmąją vynu gamyboje. Labai yra išaugusi pieno ir lėktuvų gamyba. Stambiausia pramonė — žibalas, toliau seka maistas, filmos, mašinos, chemikalai, medžio apdirbimas ir kt. Valstybė taip pat pirmąją aukso gamyboje — čia 1848 m. pradėtas kasti aukšas. Esama 100 kotedžių ir universitetų — jų tarpe Californijos Un-tas, Stanford Un-tas, Technologijos Institutas ir kt. Klimatas labai įvairus — ties Ram. Vandenynu vidut. vasaros temperatūra — 60, žiemos — 51. Daug parkų, miškų, pajūrio vietų.

Colorado — kalnų valstybė. Daug aukštumų per 10.000 pėdų augščio. Kraštas tiekia daugybę įvairių mineralų. Denver — anglies kasyklų centras. 1858-1860 m. krašte rastas

auksas. Šiuo metu žymiausias produktas — cinkas. Colorado turi milžiniškus anglies, žibalo versmės, be to, nemažai helijau, radiumo, uranumo. Esama 2000 žvejybai tinkamų ežerų. Pagarsėjusi Colorado Springs vasarvietė. Šeši kotedžai ir un-tai daug dėmesio kreipia į kasyklas ir metalurgiją.

Connecticut — ūkiai turi daug pajamų iš pieno produktų ir vištų ūkio. Auginamas tabakas, bulvės, vaisiai. Gaminamos žinomos pasaulio Remington ir Royal raš. mašinėlės (Hartford mieste), Sikorsky lėktuvų motorai (Hartford) ir kt. Valstybėje įsikūrę 61 draudimo bendrovės centrai. New Haven mieste žinomas Yale universitetas (nuo 1701 m.).

Delaware — mažiausia valstybė. Turi didelį žvejybos laivyną. Įlanka teikia austru, krabus ir vėžius. Vištų ūkis teikia didžiausias pajamas žemės ūkiui. Wilmington mieste yra žinomos E. I. du Pont de Nemours B-vės centras. Tai pirmoji valstybė ratifikavusi JAV konstituciją (1787).

Florida — svarbiausia citrų vaisių gamintoja ir ideali vasaravimo vieta. Miestai su subtropikiniu žiemos klimatu. Miestų gyventojų skaičius labai išaugęs, ištieti puikūs keliai. Daugiau pajamų teikia medžio apdirbimo pramonė — 2 su puse kartų daugiau už visų pajamas. Ūkiai gamina daržoves žiemos rinkoms, daug reikšmės turi žvejyba. Lietaus, daugiausia žiema, iškrenta 58 coliai.

Georgia — gamina tabaką ir medvilnę, mažiau už kitas pietines valstybes. Daug auginama persikų, bulvių, cukraus, gaminama — marmuras, granitas, cementas, anglis, geležis. Dar pažymėtina tekstilė, javų malūnai, pieno ir geležies įmonės, chemikalai ir kt. Parkai užima 36,500 akrečių plotą, žymiausias iš parkų — F. D. Roosevelt valst. parkas. Warm Springs yra sanatorija gydyti susirgusiems vaikų paralyžium.

Idaho — labai kalnuotas kraštas. Daug kaskadų, krioklių, 30 irgicinių užtvankų. Ir šioje valstybėje buvo rasta aukso. Žymiausi produktai: si-dabras, auksas, cinkas, švinas, varis. Anglies ištekliai, fosfatas. Turėdama 39% miškų valstybė gamina daug miško medžiagos. Vilnų gamyboje Idaho užima penktąją vietą.

(Bus daugiau)

MŪSŲ SPORTAS

LENGVOSIOS ATLETIKOS RUNGTINĖS CLEVELANDE

Ateinantį sekmadienį, rugsėjo 16 d., Clevelando L.S.K. "Žaibas" rengia didesnio masto rudens lengvosios atletikos rungtynes. Šiose rungtynėse šalia geriausių "Žaibo" lengvatlečių su E. Šikšniūte, J. Vodopalu, V. Valaičiu ir G. Motiejūnu priekyje, dalyvaus dar keletas lietuvių lengvatlečių iš kitur ir keletas pakviestų vietos amerikiečių, kurių tarpe bus garsioji pasaulio rekordistė Stella Walsh (Walasiewicz) ir Amerikos rutulio stumimo meistrė Fr. Kaszubski. Šiose varžybose geriausios mūsų lengvatlečių pajėgos turės progos išmėginti savo jėgas su vietos amerikiečių lengvatlečiais. Ypatingai įdomus turės būti mūsų rekordistės E. Šikšniūtės rungtynės su Stella Walsh 50 m. ir 100 m. bėgimuose. Taip pat vertas dėmesio mūsų bėgikų J. Vodopalo ir V. Valaičio pasirodymas.

Varžybos įvyks 4,00 val. p. p., Patrik Henry High School stadione, Eddy Rd. stadionas pasiekiamas važiuojant Superior tramvajumi iki Eddy Rd., iš kur lengvai matomas stadionas. Varžybų programa: Moterims: 50 m., 100 m., į tolį, į aukštį, rutulys. Vyrams: 100 m., 200 m., 800 m., į tolį, rutulys. Jauniams: 100 m., į tolį, rutulys. Mergaitėms (iki 16 m.): 50

m., į tolį, sviedinukas. Jaunučiams: 60 m., į tolį, rutulys (8 lbs.).

Visi sporto mėgėjai yra kviečiami į šias varžybas atsilankyti. L.S.K. "Žaibas"

LAUKIAMA KREPŠININKŲ IŠ CHICAGO IR BROOKLYNO

Spalio mėnesį Clevelande laukiama atsilankant Chicago L. S.K. "Perkūno" krepšininkų, kurie žais draugiškas krepšinio rungtynes su L.S.K. "Žaibu". Tikslų rungtynių datą ir vietą bus paskelbta vėliau. Kartu tikimasi atsilankys ir "Perkūno" moterų krepšinio bei tinklinio komandos išmėginti jėgų su žaidėjomis.

Panašioms rungtynėms, kiek vėliau žada atvykti ir stipriausioji lietuvių krepšinio komanda — Brooklyn Lietuvių Atletų Klubas.

STALO TENISININKAI PRADEDA SEZONĄ

"Žaibo" stalo tenisininkai irgi sukruto pradėti sezoną ir rengiasi spalio mėnesį surengti rudens stalo teniso turnyrą. Tikslus treniručių laikas ir vieta bus paskelbta artimoje ateityje. Suinteresuotieji šiuo dalyku prašomi pasifonuoti pas stalo teniso sekcijos vadovą V. Januški.

Genocido Konvencija ir nauji ALT žygiai

1948 m. gruodžio mėn. 9 d. Jungtinių Tautų Organizacija vienbalsiai pasisakė už priėmimą Genocido Konvencijos, kurios tikslas yra užkirsti kelią masiniam žmonių naikinimui, numatant ir atsakomybę už tokį nusikaltimą. Ši Konvencija įsigaliojo kaip tarptautinė sutartis š. m. sausio 12 d., nes iki to laiko, kaip pačioje Konvencijoje reikalaujama, ją ratifikavo 20 valstybių. Šiuo metu Konvenciją yra pasirašę iš viso 28 ar daugiau valstybių.

Jungtinių Amerikos Valstybių delegacija Jungtinėse Tautose padėjo daugiausia iniciatyvos Genocido Konvenciją redaguojant ir priimant. Tos delegacijos atstovas Ernest Gross ragino kitus Jungtinių Tautų narius už Konvenciją balsuoti ir vėliau ją ratifikuoti. Tačiau J.A.V., kurios šiaip visuomet proklamavo ir aktingai stėjo už žmoniškumo principus, iki šiol Genocido Konvencijos dar nėra ratifikavusios. Konvencija tebėra Senato Užsienio Santykių Komitete, iš kur normaliai turėtų eiti į Senatą galutiniam balsavimui.

Prieš Genocido Konvencijos ratifikavimą yra nusistatę kai kurie pietinių valstybių senatoriai galvodami, kad negrįžtą patėtis tose valstyse gali virsti tarptautiniu klausimu, Konvenciją pritaikius. Tačiau asmenų ar kelių asmenų nulinčiavimas negali būti laikomas genocidu, nes nusikaltimu pagal Genocido Konvenciją, kuri aiškiai apibrėžia genocido sąvoką: tai veiksmai, kuriais siekiama sunaikinti tautinę, etninę, rasinę ar religinę žmonių grupę. Kiti Genocido Konvencijos oponentai prisibijo, kad Konvencija gali išaukti konfliktą su krašto įstatymais. Tačiau ir čia jie klysta, nes Konvencijoje numatyta, kad ši tarptautinė sutartis bus taikoma krašto piliečiams tik pagal veikiančią konstituciją išleisus atitinkamą specialų įstatymą. Argumentai Amerikos Advokatų Sąjungos (American Bar Association), kuri principu nėra priešinga Genocido Konvencijos ratifikavimui, bet daro jai formalių priekaištų, nustojo svarumo, kadangi š. m. gegužės mėn. 28 d. Tarptautinis Tribūnas išaiškino, jog kiekviena Konvencija pasirašanti valstybė gali prie ratifikacijos dokumento prijungti savo rezervacijas.

Didžiausia opozicija ir drauge pavojų netik Genocido Konvencijos ratifikavimui, bet, iš viso, jos egzistencijai sudaro Sovietų Sąjunga ir grupė, kuri remia vad. Tarptautinę Žmogaus Teisių Sutartį (International Covenant on Human Rights).

1947 m. lapkričio mėn. 20 d. Sovietų delegacija įteikė Jungtinių Tautų Organizacijai rezoliuciją, kurioje pasisakyta prieš reikalaujant atskirti Genocido Konvenciją ir siūlyti genocidą įjungti į vad. Nusikaltimų prieš Taiką ir Žmonijos Saugumą Kodeksą (Code of Offenses against Peace and Security of Mankind). Charakteringa, kad ši Sovietų rezoliucija sekė tuoj po garsiosios Višinskio "war mongering" kalbos Jungtinėse Tautose, kurioje jis įžūliai apkaltino Ameriką ir Angliją "karo kurstyju", iškeldamas vien Sovietų Sąjungos "nuopelnus" taikai išsaugoti. Todėl nesunku atspėti, kad rezoliucija turėjo tikslą sutrukdinti Genocido Konvencijos priėmimą Jungtinėse Tautose ir į pasiūlytą Nusikaltimų Kodeksą įtraukti Višinskio "karo kurstyju" ir "pacifistines" idėjas, kurios vėliau išryškėjo vad. Stockholmo Taikos pasiūlymuose.

Nors Jungtinės Tautos atmetė Sovietų rezoliuciją ir priėmė Genocido Konvenciją, bet Sovietų Sąjungai palankaus Nusikaltimų

Kodekso projektas buvo paruoštas ir Jungtinėms Tautoms įteiktas. Pagal jį tarptautiniu nusikaltimu laikoma "valdinių vienos valstybės įstaigų ir asmenų vykdoma, kurstoma arba toleruojama organizuota veikla, turinti tikslą sukelti pilietinius kovinius kitos valstybės teritorijoje". Jeigu šis nuostatas kada nors virstų tarptautiniu įstatymu, kaip tarptautinis nusikaltimas galėtų būti apkaltintas bet koks Amerikos valdžios atstovas, kuris pareikštų nuomonę apie reikalingą paremti rezistencinius judėjimus už "Geležinės Uždangos", nekalbant jau apie įstaigas ir organizacijas, dirbančias pavergtų tautų išlaisvinimui. Kitas pasiūlyto Kodekso nuostatas pastatytų į pavojų Amerikos karinį pasiruošimą, nes numato tarptautinę atsakomybę už "nehumaniškus veiksmus", atliktus sąryšiu su pasirodymu "neapsigynimo karui". Niekas nėra apibrėžęs, ką reiškia "neapsigynimo karas", nes kiekvienas besiginkluojąs kraštas paprastai skelbia ruošis apsigynimui. Iš to seka, kad Amerikos policininkas, fiziškai užgavęs streikuojantį ginklų fabriko darbininką, pagal šį Kodeksą galėtų būti patrauktas teismam už tarptautinį nusikaltimą.

Genocido Konvencija taip pat susilaukė stiprios opozicijos iš grupės, kuri remia Žmogaus Teisių Sutartį. Ši grupė prisibijo, kad Senatas neratifikuos ir Genocido Konvencijos ir Žmogaus Teisių Sutarties. Dėl to ji stengiasi Genocido Konvencijai kenkti. Juridiniu atžvilgiu Genocido Konvencija Jungtinėms Amerikos V-bėms yra labiau priimtina negu Žmogaus Teisių Sutartis, nes Genocido Konvencijoje atitinkamą įstatyminio akto. Genocido Konvencija yra taip pat ir daug praktiškesnis įrankis demokratinio pasaulio kovoje su tarptautiniu komunizmu, nes genocidą šiuo metu praktikuoja tik Sovietų Rusija, o civilinių bei žmogaus teisių pažeidimų pasitaiko ir demokratinuose kraštuose. Jei komunizmas veda į genocidą, jis negali būti laikomas politiniu ar ideologiniu judėjimu, bet kriminaline konspiracija pagal Genocido Konvencijos dvasią.

Amerikos Lietuvių Taryba yra dėjusi daug pastangų, kad Lietuvos reikalui nepaprastai svarbi Genocido Konvencija būtų ratifikuota. Asmeniškais kontaktais, memorandumais, laiškais ir rezoliucijomis iš ALT Centro ir skyrių stengiasi paveikti Amerikos Vyriausybę ir Senatą, kad jie paremtų Konvencijos ratifikavimą. Kai Senato subkomitetas darė viešus apklausinėjimus genocido klausimu, ALT pasirodė, kad būtų išgirstas jos atstovas. ALT įgaliotinis Informacijos Centro direktorius Kostas R. Jurgėla 1950 m. vasario mėn. 9 d. kalbėjo viešame subkomiteto posėdyje ir įteikė rūpestingai paruoštą pranešimą, paremtą faktais ir dokumentais, apie Sovietų vykdomą Lietuvos žmonių žudymą. Tai buvo bene įspūdingiausias liudijimas genocido reikalu tame subkomitete.

Nors tuo tarpu Genocido Konvencija įsigaliojo kaip tarptautinė sutartis, bet be oficialaus Amerikos prisidėjimo jos reikšmė gali labai sumažėti. Be to, Amerikos dėsimas ar, atsisakydamas ją ratifikuoti gali neigiamai paveikti kitus iki šiol Konvencijos neratifikavusius kraštus. Pagaliau, būtų didžiulis smūgis visam demokratiniam pasauliui, jeigu Sovietų Sąjunga, pasinaudodama tokiu Senato dėsimu, sugebėtų jai įprastu gud-

rių manevrų keliu sekančioje Jungtinių Tautų sesijoje praversti Sovietams palankų Nusikaltimų Kodeksą.

Turėdamas visa tai galvoje, ALT Vykdomasis Komitetas nutarė imtis naujų žygių, iš vienos pusės, stengdamasis paveikti senatorius, kad jie paskubintų Genocido Konvencijos ratifikavimą, iš kitos pusės, atkreipdamas Jungtinių Amerikos Valstybių Vyriausybės ir Jungtinių Tautų dėmesį į Sovietų Rusijos pastangas aplinkiniais keliais pakenkti Genocido Konvencijai pačioje Jungtinėse Tautose.

Tuo reikalu ALT Vykdomasis Komitetas pravedė plačią laisvą akciją, kurios tikslas buvo praversti senatorius ir valstybių gubernatorių paramos Genocido Konvencijai. Pagal 60 skirtingų tekstų buvo paruošta apie 2,700 individualių laišku, kurie buvo išdalinti ALT skyriams ir kitoms su ALT bendradarbiaujančioms organizacijoms bei asmenims visoje Amerikoje. Iš kai kurių senatorių jau patirta, kad jie yra gavę daug tokių laišku.

Šiam didžiuliui darbui, ypač iš techniško laiškus paruošiant, ALT daug talkininkavo Clevelando lietuvių grupė, vadovaujama p. J. Rimasausko, Lietuvių Genocido Parodos tvarkytoja, už ką ALT Vykdomasis Komitetas yra labai dėkingas.

Be to, senatoriams buvo išsiuntinotos brošiūros ir kita medžiaga genocido ir Genocido Konvencijos reikalu su atitinkamais lydimaisiais laiškais. Kas-

dien yra gaunamos senatorių padėkos daugumoje su labai palankia pažūra ir reikalaujančios Konvenciją ratifikuoti.

Veikdamas kita kryptimi, ALT Vykdomasis Komitetas memorandumais ir telegramomis informavo atitinkamas J.A.V. ir J.T. įstaigas apie Sovietų manevrus Genocido Konvenciją pakenkti kitu analoginiu, bet jiems palankesniu įrankiu. Tarp kitų atsakymų į šiuos ALT žygius Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Komisija pranešė, kad ALT telegrama bus pateikta artimiausios Komisijos sesijai, o jos kopija pasiųsta Sovietų Sąjungos vyriausybei.

Visoje šioje ALT akcijoje Genocido Konvencijos ratifikavimo reikalu savo patarimais artimai talkininkavo pats vyriausias Genocido Konvencijos autorius prof. Dr. R. Lemkinas, kuris nuo pat pradžių nenuilstamai kovoja už šios tarptautinės sutarties įgyvendinimą.

Mums, lietuviams, nepaprastai svarbu, kad Genocido Konvencija dar šioje Kongreso sesijoje būtų ratifikuota. Parama jai turi eiti iš visuomenės. Todėl prašiant, ALT daug talkininkavo asmenims netik pačius rašyti savo valstybių senatoriams, bet ir raginti kitus, ypač amerikiečius ir jų organizacijas. Netrukus Kongresas gali išsiskirstyti atostogų, todėl svarbu veikti nedelsiant.

ALT sekretoriatas

Chicago, Ill.

1951 m. rugsėjo mėn. 5 d.

NUOMONĖS

Dar dėl "bambizo" reikšmės

Perskačiau Dirvos nr. 35 Prano Skardžiaus rašinėlį "Bambizmas ir jo reikšmė". Tame straipsnyje aiškinama, kad "...daug kur tas paniekos atšėslis (gerbiamas profesorius pats pripažįsta, kad kai kur Lietuvoje tas žodis turi koliojimosi prasmę) yra jau visai išnykęs, ir dabar bambizmas vartojamas visai neutrاليا prasme". (Kuriose Lietuvos vietose tas žodis ta prasme vartojamas? J.). Kilme esu biržėnas ir labai gerai žinau, kad šis žodis katalikų tarpe yra vartojamas niekinimo, koliojimosi ir pn., prasme. Dažniausiai jį vartoja ne suaugę žmonės, bet piemenys. Katalikai vaikai evangelikus — reformatus pravardžiuoja "bambizais", o šie, nenorėdami likti skolingi, katalikus vaikus vadina "velnio ridikais".

Gerb. "Lietuvių Kalbos Vadovo" redaktoriui, norėdamas būti bešališkas ir dėdamas mokslo veikalą koliojimosi žodį, taikoma vienai Lietuvos piliečių grupei, turėjo nepamiršti ir antrosios pusės: "katalikas — velnio ridikas". Tada evangelikai — reformatai neturėtų pagrindo piktintis sąmoningai jiems prikeriamu pravardžiu. Kol ponas Skardžius įsikibęs tebesilaiko savo ir prof. Balčikonio sukurto "bambizo" teorijos, evangelikams — reformatams telieka vienintelis kelias: nepirkti profesoriaus Skardžiaus veikalų, o Kalbos Vadovą nusipirktiems gražinti atgal vyriausiajam redaktoriui. Kokia reikšmė tariamai mokslinio veikalo, kuriame kai kurių žodžių prasmės aiški-

namos remiantis piemenų koliojimosi?

Prof. Balčikonio mokslinis autoritetas taip pat nėra tobulas: kas neatšėslina jo aiškinimo mūsų žymaus poeto Aiščio, tada pasirašydavusio Kossu Aleksandriškis, vardo prasmės? Girdi, koks čia gali būti Kossu? Kuosa ir tiek. Taip prof. Balčikonis išaiškino tą vardą remdamasis poeto giminio kaimo "moksli-niais" daviniais. Viešai apžėižtas poetas viešai ir labai argumentuotai atsiginė. Kas lieka žymiai Lietuvos piliečių daliai evangelikams — reformatams, moksliniam veikale išdėgitiems? Protestuoti ir reikalauti, kad dergalas būtų atšauktas.

J. Jasinskis, So. Boston Mass.

ATITAI SYMAS

Pereitame Dirvos numeryje Lietuvių Archyvo skyriuje įdėto straipsnio tęsinio antraštę turėjo būti ne "Represuoti tie Lietuvos gyventojai. Antanas Vilkaitis", bet: "1941 m. išstremtųjų iš Lietuvos asmenų turto likimas. K. Pronskus".

Gražiausia dovana visiems tautinių šokių mėgėjams

V. Beliajaus

THE DANCE OF LIETUVA

Voveraitė, Malūnas, Vėdaras, Oželis, Blezdingėlė... 54 lietuvių tautiniai šokiai bei žaidimai

Užsakymus ir pinigų siųsti DIRVOS redakcijai

Kaina — \$5.

Infliacija ir J.A.V. valstybių ūkis

(Atkelta iš 3 pusl.)

260 milijardų dolerių viešųjų skolų reikalauja kasmet 6,5 milijardų procentams mokėti ir 4,5 milijardų išleidžiama veteranų pašalpoms. O naujo karo perspektyvos verčia žmones su baime ir nepsitiekimu žiūrėti į ateitį, ypač į pinigų vertę. Bėgimas nuo pinigų ir realią vertę nors labai nežymiai, bet vistiek pasireiškia. Mat, kainos pamažu vis kyla, ir dolerio vertė krinta. Namona, kad 1939 m. 1 doleris savo perkamąja galia prilygsta 1,80 dabartinio dolerio.

J.A. Valstybių ūkis yra aiškus iš statistinių duomenų. Inflacijos pilna prasme nėra, inflacijos reiškiniai ir tendencija šiuo metu yra visiškai apvaldomi. Žymia dalimi kainų svyravimas yra normali ūkinės raidos pasekmė. Aiškiems inflaciniais reiškiniais pašalinti, reikia griebtis ir atitinkamų priemonių. Dėl tų priemonių čia irgi nesutariama. Prezidento Trumano vyriausybė eina socialinių reformų kryptimi ir siūlo dirguojamąsias priemones, tuo tarpu laisvojo ūkio šalininkai mano, kad ūkis bus sveikas, jei jo visiškai jokiomis priemonėmis nevaržys. Tuo tarpu gyvenama kompromisais.

Inflacija yra masinanti. Nežymiai prasidėjusi, ji žengia vis pirmyn, lyg koks blogas įprotis, kol pasibaigia tragedija. Ji, kaip liga, naikina ūkį: griaua pasitiekimą pinigų, ardo algų ir kainų pusiausvyrą, mažina tautpymą, silpnina iniciatyvą ir no-

ra dirbti, neleidžia numatyti ateities, aplamai — ji veikia ūkį destruktiviai.

Norint inflacijos išvengti, reikia tam aukotis. Krašto valdžia neprivalo naudoti inflacinių priemonių, o gyventojai — turi aukotis. Pasiuokojimas taikomas kiekvienam: gyventi tautai, kantriai nešti, kad ir kaip padidintą mokesčių naštą, dirbti, gaminti pigiau ir daugiau, lengva širdimi atsisakyti nuo rinkoje trūkstančių prekių, nedalyvauti juodoje rinkoje. Bet tik visos tautos pasiaukojimas gali atnešti gerų vaisių.

Šiandien J.A. Valstybių atei-

mo. tis priklauso ne tiek nuo jos viešaus veiksmų, kiek nuo pasaulinių reiškinų. Amerika aiškiai imasi iniciatyvos užbėgti pavojams už akių. Visų piliečių pareiga — remti prezidentą ir jo vyriausybės darbus. Jei Amerikai pasiseks laimingu būdu pašalinti praeities klaidas ir įgyvendinant savo siekumus, tai nebus pavojų jos ūkiui ir jos santvarkai. Yra daug rizikos ir nemaža pavojų. J.A. Valstybės yra visiškai pajėgios ateitį laimėti sau, bet tam reikia dar kartą — visų jos gyventojų pasiaukojimo.

NAUJA DAINŲ KNYGA

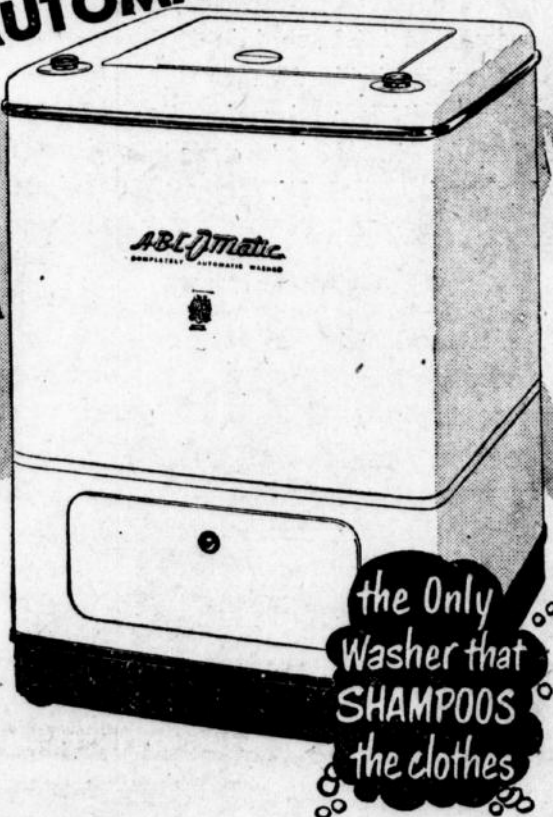
Prof. Vladas Jakubėnas nurašė iš fonogramų 262 liaudies dainų melodijas iš Dr. J. Balio rinkinio. Tuo reikalu dukart buvo atsilankęs į Bloomington, Ind. ir dirbė po savaitę laiko. Pirmąkart buvo per 1949 m. Kalėdas, o antrąkart dabar rugpjūčio pabaigoje. Dr. J. Balys per du metus užrašė iš Amerikos lietuvių apie 1200 parinktų dainų. Iš jų tarpo dabar yra atrinkta beveik keturi šimtai pačių gražiausių ir įdomiausių dainų, kurios numatomos išleisti atskira knyga, pavadinta Lietuvos Dainos Amerikoje. Dainų tekstai jau nurašyti ir sutvarkyti. Buvo prie jų pridėta ir apie pustrčio šimto melodijų, kurias atrinko ir nurašė prof.

Jakubėnas. Melodijos bus dedamos tik tokios, kurios yra įdomios muzikiniu atžvilgiu, yra naujos, t. y. dar nėra visiems gerai žinomos ir nekartą spausdintos, be to, neturi aiškios svetimų įtakos. Visos Lietuvos sri-tys ir visos dainų rūšys bus atstovaujamos toje knygoje. Daur du metus užrašė iš Amerikos lietuvių apie 1200 parinktų dainų. Iš jų tarpo dabar yra atrinkta beveik keturi šimtai pačių gražiausių ir įdomiausių dainų, kurios numatomos išleisti atskira knyga, pavadinta Lietuvos Dainos Amerikoje. Dainų tekstai jau nurašyti ir sutvarkyti. Buvo prie jų pridėta ir apie pustrčio šimto melodijų, kurias atrinko ir nurašė prof.

YOU, TOO, WILL VOTE THE

A-B-C-O-Matic COMPLETELY AUTOMATIC WASHER

"the WONDER-WASHER of them all!"

Yes, the "wonder-washer" because it does the most wonderful job of automatic washing — rinsing — damp-drying ever known! No other automatic washer can match it. It's unique, patented, guaranteed. It has 42 years of leadership back of it. See ABC-O-MATIC today!

\$299.95

AUTOMATIC LEVELING A self-leveling device that compensates for the differences in floor level, lets washer stand firmly. No bolting down.

SIGNAL LIGHT Light indicator is on when machine is in operation. Goes off when cycle is completed. Saves steps to laundry room.

GEARLESS AUTOMATIC TRANSMISSION Simple design and engineering for quiet, trouble-free operation, long life.

ONLY ABC GIVES YOU THESE MATCHLESS FEATURES!

- SHAMPOOS the clothes
- NEW, exclusive rinsing action
- EASIER on the clothes
- EXCLUSIVE Spin-Aire damp-drying
- QUIET, smoother performance
- FEWER working parts

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

Cleveland IR APYLINKĖSE

ALTS RUŠIAMAS IŠVAŽIAVIMAS

Sekmadienį, rugsėjo 16 d., AL Tautinės Sąjungos skyrius ruošia J. Blaškevičiaus kelyje išvažiavimą. Pradžią 1:00 val. kviečiami ir prijuokiantieji. Norintieji dalyvauti informuojasi telefonu GA 1-7406 nuo 5 val. vakaro.

TREMTINIŲ DR-JOS GEGUŽINĖI

rugsėjo 23 d. Naujosios Parapijos sode, 18022 Neff Rd., Euclid, numatomas giedras "bobų vasaros" sekmadienis. Paskutinė gegužinė, rengiama senųjų ir naujųjų ateivių susitarinimo dvasioje. Tremtiniai kviečiami savo sponzorius, kaimynus, pažįstamus Amerikos lietuvius, jų jaunimą. Gegužinės koncertinė daly pasirodys Linksmieji Broliai. Šokiama gro Rimo Gyllo vedama kapela. Pelno dalis skiriama Naujosios Bažnyčios statybai.

ISVYKO I PHILADELPHIA

Alodna Tamošaitytė — Thomas, žinomo Clevelando tautininko veikėjo Dr. S. T. Tamošaičio duktė, čia baigus Western Reserve universitetą, įstojo į medicinos mokyklą. Women's Medical College, Philadelphiajoje, pasiryžus tapti moterų ligų gydytoja. Ši mokykla yra vienintelė tos rūšies Amerikoje.

Dr. Tamošaitis, ponia Tamošaitienė ir jų jaunesnė duktė, Rūta, palydėjo automobilu Aldoną į Philadelphia pereitą savaitę, ir šeštadienį jau grįžo. Rūta Tamošaitytė lanko čia Western Reserve universitetą. Aldona Tamošaitytė, būdama Philadelphiajoje, mano pasiūlyti ten veikiančiais lietuistikos kursais, kuriems vadovauja prof. A. Salys.

SIMFONINIAI KONCERTAI

Pradedant spalio pirmąją savaitę, kiekvieną ketvirtadienį ir šeštadienį Severance Hall bus simfoniniai koncertai (kas savaitę ta pati programa du kartus). Tiems koncertams dabar laikas užsisakyti nuolatinis bilietus (juos galima užsisakyti susidėjus grupel). Tuo reikalu reikia kreiptis telefonu CE 1-7300 arba į Severance Hall kasą, kuri darbo dienomis atdara nuo

9 val. ryto iki 5 val. p. p. Sinteresuotieji su viso sezono atskirų koncertų programomis gali susipažinti Dirvos redakcijoje.

LINKSMA SUKAKTIS

Pereitą sekmadienį Naujosios Parapijos sode buvo Clevelando Lietuvių Radijo Valandos gegužinė, surengta dvejų metų jos veikimo progą. (Pažymėtina, kad Clevelande pirmą kartą tie patys vadovai tokį ilgą laiką išlaikė lietuvišką radijo programą). Gegužinės programoje buvo idomus humoras. Bent dalį tų linksmyų pastatėliu mūsų bendradarbis žada perduoti kitame numeryje ir Dirvos skaitytojams.

STUDIJUOJA TECHNOLOGIJOS INSTITUTE

Case Institute of Technology dabar studijuoja du lietuviai tremtiniai: Stp. Matusevičius ir Algis Tallat Kelpša.

DALIŲ PARODA

Rugsėjo 17-18 d. Higbee auditorijoje rengiama dalių paroda. Norintieji dalyvauti turi nunešti geles pirmadienį nuo 6 iki 11:30 val. iš ryto. (Įėjimas iš Prospect Ave.). Atidaryta popiečiaus, įėjimas nemokamas.

NAUJAS RESTORANAS

Žinomas Heights restoranininkas praneša, kad įsigijo naują restoraną Roy Riel vardu, 4017 Mayfield, prie Center Road. viečia visus atsilankyti. Daug vietos automobiliams pasistatyti.

PARDUODA ŠAVININKAS

6 kamb. atskiras namas, vieno augšto, apžiūrėti galima nuo 5 iki 7 val. vak., arba šest. bei sekmad. nuo 3 iki 7 val. p. p. 6918 Lawnview Ave.

PARDUODAMAS NAMAS

8 kambarių, vienos šeimos, 4 miegamieji, garažas, audralangiai, automatinis šildymas. Pradinis įmokėjimas \$3.500. 1526 East 85 St.

Pigiai parduodu automobilį
"NASH" 1941 M.
N. Bacevičius
1417 East 65th St.

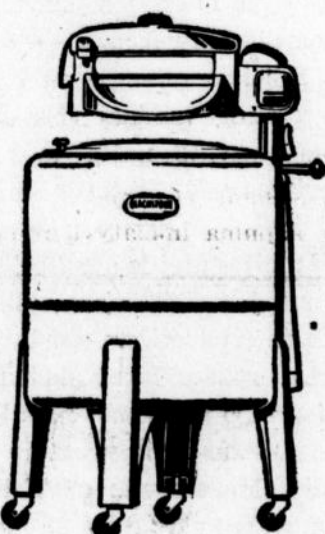

"ICE CAPADES OF 1952"

Jungt Valst. lazdelės žonglierius ir Minnesotos figūrinių čiuožimo čempionė dalyvaus 1952 m. sezono "Ice Capades" ledo vaidinimuose, kurie prasidės Clevelando Arenoje rugsėjo 27 dieną ir truks iki spalio 14. Iš viso 12 vaidinimų. Jų tarpe šeštadieniais ir sekmadieniais bus dieniniai. Programoje apie 20 paskirų dalykų, jų tarpe linksmas "Drug Store Jam-boree" ir net Walt Disney "Cinderella" pavaizdavimas.

Dėl bilietų informacijos dedamos skelbime. Bilietams užsakyti naudokite skelbime esamą kuponą.

Žemos kainos

Skalbiamos mašinos
• Blackstone Washer \$139.95
• Universal Washer \$149.95
• Conlon Washer \$114.95
• Conlon Ironers \$219.95
• Universal Ironers \$119.95
• ABC Washers \$129.95
• Hotpoint šaldytuvai \$219.95
Kurie pirkite pas mus gausite Dirvą vieneriems metams dovanų.

Saukite telefoną GL 1-8610 arba apsilankykite: Kulbickas Appliances, 621 E. 128th St., Cleveland 8, Ohio

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rakaandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkaivavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

GREETINGS and BEST WISHES

To My Many Lithuanian Friends

L. W. MARLIN

Candidat for

JUDGE

of

MUNICIPAL COURT

Perrinkit

JOSEPH W. KOVACH
COUNCILMANU

28 Apylinkė, įvertinkit jūsų ištikimą councilmaną!

BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

THE LAKESSHORE SAWMILL
LUMBER COMPANY

1150 East 40th St.

EN. 1-6385

JOE BORIS

Well known Heights Restaurateur, wishes to extend to his many friends and patrons an invitation to stop and see him at his newly acquired place of business.

Food at its finest, served in true home fashioned hospitality, are yours when you visit the ROY RIAL RESTAURANTS—stop in soon, won't you?

★
TRY OUR FAMOUS
1/2 FRIED CHICKEN

ORDERS TO TAKE OUT
We Serve Our Famous
ROY RIAL PIES AND ICE CREAM

JAMESON'S
ROY RIAL
RESTAURANTS

4017 Mayfield at Warrensville Center Rd.
CENTY OF CONVENIENT PARKING CAR SERVICE

RKO Keith's 105th

Rugs. 12 — 18 d. "Capt. Horatio Hornblower" su Gregory Peck ir Virginia Mayo.

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Patobulinkit SAVO NAMUS
vartodami **MONCRIEF**

šildymo ir oro atvėsinimo sistemą

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

LIETUVIU BANKE

GALIMA ATLIKI DAUG REIKALŲ

Piniginės santaupos — kiekviena taupymo knygelė — čia yra apdraustos iki \$10,000 per Federal Insurance Cor., J. A. V. valdžios apsaugoje.

Čia gaunamos paskolos namams pirkti arba statyti, galima užsimokėti už gasą, elektrą, keisti čekius, pinigines perlaides (Money orders) arba rengiantis kelionėn galima įsigyti kelioninių (Traveler) čekių, ir kitais reikalais čia galima gauti gerų patarimų.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS
AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

Cleveland, Ohio

P J KERŠIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmą morgėčio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, žiedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON
FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metal simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

ORDER BY MAIL TODAY!

Ice Capades of 1952

SEPT. 27 THROUGH OCT. 14

MAIL ORDER BLANK

to: ARENA BOX OFFICE, 3700 EUCLID — CLEVELAND 15, OHIO

ENCLOSED \$ — Check or Money Order for which send me:

ALL PERFORMERS
Entire Season, Home & Away, 10 Shows
TICKETS AT \$2.50
TICKETS AT \$2.00
TICKETS AT \$1.50
ALL SEAT INCL.

FIRST CHOICE ☐ SECOND CHOICE ☐ (Please designate second choice to assist in giving you better seats.)

NAME _____ (Please print)

ADDRESS _____

CITY _____ ZONE _____ STATE _____

Cleveland ARENA

Box Offices Now Open, Arena — Daily 10 to 5; Sun. 12-6 & Richman's, 736 Euclid Av.

MATINEES EVERY SATURDAY AND SUNDAY

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND PATRONS
NADINE'S BEAUTY SHOPPE
Where Cleveland's Finest Work is Done
20030 Lake Shore Blvd. IV 1-3775

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

DIRVA

★★★
THE FIELD

Kedacijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Balya GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

REMIANTIS TIKROVE

Paskutiniu laiku spaudoje išplisusios diskusijos apie Vliko ir Diplomatines Kolegijos šefo pasitarimus ar nesutarimus inėšė į visuomenę net tam tikro susinervinimo. Daug kur pasigirdo nepritrimo balsai, kuriuose buvo girdėti ne tiek pritarimo ar nepritrimo vienai ar kitai besiginčijantių pusei, kiek nepritarimo pačiam ginčui. Nereta buvo išgirsti ir rūstoką pasisakymą, kad, girdi, visus tuos, kurie ginčijasi, reiktų pervaryti per partizanų bunkerį mokyklą, arba, jei jau to negalima, tai bent pristatyti kurį laiką prie konvejerio padirbėti...

Ginčai, tiesa, sklido daugiasiai laikraščiuose, žymia dalimi iš pašalinių, dažnai anonimiškai prisidengusių asmenų. Tuo pačiu metu, kada čia kai kur prieita iki gana kraštutiniško prieštaraus, tie organai, kurių vardu čia buvo ginčijamasi,ėjo prie klausimų sprendimo daug rimčiau nusiteikę. Min. P. Žadeikis tiksliai išreiškė visų šalčių bei rimčiau galvojančiųjų nuotaka, savo telegramoje reikšdamas linkėjimą susitarti realistiškais pagrindais.

Kalbami pasitarimai pasibaigė kaip tik Tautos šventės išvakarėse. Turimomis žiniomis, jie pasibaigė teigiamai, juose klausimai spėsti iš tikrųjų remiantis tikrove.

Visų pirma paaiškėjo, kad Dipl. Kolegijos šefas nėra koks keistu būdu prasimanytas titulas, o reali institucija, veikianti visų Lietuvos diplomatinę bei konsulinę įstaigų vardu. Tai yra tų įstaigų pripažįstamas centras. Pats faktas, kad pasiuntinybės bei konsulatų šia prasme taip susitvarkę, yra pakankamai realus, ir jau vien dėl to atkrinta bergždži ginčai apie tūlų telegramų teisėtumą, vadistines pretenzijas ir t.t.

Antras pabrėžtas dalykas yra tas, kad Lietuvos diplomatinės bei konsulinės įstaigos savo veikloje teisiškai yra pagrįstos Lietuvos konstitucija, veikusia Lietuvoje iki to meto, kada ji tapo svetimų jėgų užklupta.

Tam jų teisinio veikimo pagrindo pakeitimui dabar nėra kompetingo organo. Jei diplomatinės ar konsulinės įstaigos nuo to teisinio pagrindo trauktųsi, ar kurio nors būdu subordinuotųsi institucijoms, tarptautinėje plotmėje dar nepripažintoms pakeičiančiomis konstitucinius Lietuvos organus, jų veikimas būtų nelegalus ir joms būtų tik užsidaryti.

Tatai, žinoma, neklaido numatyti išlaisvintoje Lietuvoje tokią konstituciją kokios tauta tuo metu norės. Tai neklaido taip pat ir dabar visuomeninio pobūdžio organams savo veikime imti inspiraciją iš tokių ar tokių, kaip sakoma, "dvasių" (pvz., 1922 m. konstitucijos dvasios), nes tikrovėje tatau nei

nesudaro ryškaus skirtumo.

Kaip pranešama, Dipl. Kolegijos ir Vliko susitarimas pirmoje vietoje liečia bendradarbiavimo būdą diplomatinės akcijos srityje. Nuo šiol visi diplomatinės akcijos veiksmai ir metodai būsią aptariami periodiškuose pasitarimuose tarp Diplomatinių Kolegijos ir Vliko, kur Vliką reprezentuos jo politinė komisija, o Dipl. Kolegiją min. Lozoraitis. Rezistencinės veiklos klausimams tvarkyti sutarta sudaryti tam tikrą instituciją, kurios sudarymas pavestas Dipl. Kolegijos šefui ir Vliko pirmiui. Ir, pagaliau, veikimo galvėms nustatyti, visuomenės opi-

nijai išryškinti, nutarta netrukus sušaukti platesnė konferencija, kurios kvietinių dalyvių sąrašą sudarys Vliko politinė komisija sutartinai su Dipl. Kolegijos šefu, kaip diplomatinę bei konsulinę institucijų reprezentantų.

Tai yra, žymia dalimi dar tik procedūriniai susitarimai, bet juose jau ryškūs pagrindai, kuriuose vyrauja ne spaudoje pasireiškusi neigimai, o priešingai, abipusis respektas, realios dalyvauti. Tai sovietus įgalina dalyvauti. Tai sovietus įgalina plačiai pasinaudoti propagandos ginklu ir nėra abejonės, kad jis bus naudojamas ligi kraštutinės valios ir ateityje.

Apie pasikalbėjimą su savimi

Laiškas Dirvos Redakcijai

Drauge, Naujienose ir Darbininke teko skaityti pašaipingų pastabų, esą Dirvoje, Vienybėje, Nepriklausomoje Lietuvoje ir kaikiuriuose kituose lietuvių laikraščiuose įdėtas žurnalistinis pasikalbėjimas su Lietuvos Diplomatinės šefu ministru Lozoraitiu buvęs tik jo "pasikalbėjimas su savimi".

Tomis pastabomis netektų per daug stebėtis, nes mūsų laikraščiai, iš tikrųjų buvo įpratę per Eltos biuletenius gauti daug visokių veikėjų ir valdytojų pasikalbėjimų pačių su savimi. Jie būdavo taip dažni ir kartais tiek nuobodūs, kad daugelis laikraščių jų nebedėdavo.

Kadangi toks reiškinys yra kiek naujas mūsų žurnalistikos praktikoje, tai šia proga norėčiau paliudyti, kad pasikalbėjimas su ministru Lozoraitiu **neįeina į tą dabar pamėgtą pasikalbėjimų su savimi kategoriją.**

Paskaitęs Drauge ir Naujienose puolimus prieš min. Lozoraitio politinę veiklą, aš ilgai ne-trukęs kreipiausi per arčiau jo gyvenančius kolegas žurnalistus į min. Lozoraitį, prašydamas padaryti kaikiuriuos viešus pareiškimus į keletą konkrečių pastatytų klausimų. Iš Europos greit gavau patikinimą, kad tie klausimai min. Lozoraitiui buvo perduoti ir kad jis sutiko duoti jį juos savo atsakymus. Dar vėliau paaiškėjo, kad su tolygiais klausimais į min. Lozoraitį bene pats pirmasis buvo kreipėsis žemai žurnalistas Henrikas Žemaitis ir greit gavęs pasikalbėjimo tekstą, kuris tuo pat metu buvo pasiųstas ir kitiems laikraščiams tiesiogiai.

Dabartinėmis lietuvių žurnalistų darbo ir gyvenimo aplinkybėmis atlikti pasikalbėjimą, teptai pat ir dabar visuomeninio pobūdžio organams savo veikime imti inspiraciją iš tokių ar tokių, kaip sakoma, "dvasių" (pvz., 1922 m. konstitucijos dvasios), nes tikrovėje tatau nei

kitą visuomeninį interesą.

Todėl minėtų laikraščių tvirtinimas, kad ministras Lozoraitis davė "pasikalbėjimą su savimi", kaip iš šio mano liudijimo matyti, yra neteisingas. Pasikalbėjimo prašė net keleri lietuvių laikraštinkai, buvome pastatę atitinkamus klausimus ir gavome atsakymus, kurie pasirodė laikraščiuose. O mūsų pirmasis tikslas ir buvo tas, kad jie pasirodytų laikraščiuose, kurie gali komentuoti pareiškimų mintis, kaip nori. Pagaliau, gali tu pareiškimų visai nedėti, ir tik, kai kiti laikraščiai juos paskelbė, prasimanyti, jog tame reikale joks lietuvis žurnalistas nedalyvavo...

Laikraščius, kurie tokius prasimanytus skelbė, žurnalistinės etikos kodekso vardu maloniai prašyčiau įdėti atitinkamą atitaisymą.

Bronys Raila

DETROITO ALT S-gos SK. SUSIRINKIMAS

Amer. Lietuvių Tautinės Sąjungos, 4 skyriaus susirinkimas, pirmas po vasaros atostogų, įvyks rugsėjo (Sept.) 16 d., 12:30 val. po pietų, Sv. Antano parapijos mokykloje, 25th St. ir Vernor H'way. Bus naujai atvykusių svečių ir naujų narių sutikimas. Be to, bus pasitarta dėl ateinančio sezono darbų. Prašome atsilankyti visų kurie domisi šios lietuvių tautinės organizacijos veikla ir stiprios tautinės sąmonės lietuviuose išlaikimu.

Rugsėjo 5 d. įvyko Juozo ir Marijonos Juškų dukters Vidos ir Anatolijaus Mačiulevičiaus (dabar Amerikos karo tarnyboje) vestuvės. Vestuvių apeigos buvo Sv. Antano Bažnyčioje, 5 val. po pietų, o vestuvių vaišės jauniosios dėdės, Alf. Juškos, namuose. Juozas Juška yra ALT S-gos 4 skyr. išdininkas; jo duklė Vida studijuoja Detroit Universitete.

J. Kripas
ALTS 4 skyr. pirm.

DIRVA

Po suvereninės Japonijos eilė Vokietijai

Viena šaltojo karo fazė kovoje dėl Azijos pereitą šeštadienį baigta, triumfuojant JAV-bėms ir besidžiaugiant laisvą vakarų pasauliui. Dabar prasideda kita fazė ir galutinė kova dėl Vakarų, ypač dėl Vokietijos.

San Francisco mieste 48 valstybėms pasirašius sutartį su Japonija ir tik trims nepasirašius (Sovietų S-ga, Lenkija ir Čekoslovakija), pademonstruotas didelis vieningumas prieš komunistinį pasaulį. Vakarams suteiktos pirmenybės kovoje dėl Azijos.

Tačiau tai nereikia, kad Ram. Vandenyno srityse būtų buvusi pasiekta pastovi taika. Didelė pasaulio dalis sutarties nepasirašė: sovietai su savo satelitais atsisakė, abi Kinijos nebuvo pakviestos, o Indija, Burma, ir Jugoslavija iš viso atsisakė dalyvauti. Tai sovietus įgalina plačiai pasinaudoti propagandos ginklu ir nėra abejonės, kad jis bus naudojamas ligi kraštutinės valios ir ateityje.

Reikia pripažinti vieną — vakarai, JAV-bėms vadovaujant, šiuo metu konsoliduoja, stiprina savo padėtį tiek Azijoje, tiek Europoje. JAV ne tik tuojau pasirašė specialų saugumo paktą su Japonija, bet keletą dienų prieš konferenciją pasirašė sutartį su Filipiniais, Australija ir N. Zelandija. Pagal saugumo paktą su Japonija, abi šalys sutinka, kad Japonijoje ir ties ja bus laikomos JAV sausumos, oro ir jūrų pajėgos. "Jos gali būti panaudojamos išlaikyti tarptautinei taikai ir saugumui Tol. Rytuose ir apsaugoti Japonijai nuo ginkluoto puolimo..."

Harmoningos konferencijos pavyzdys

Nepaisant visų sovietinio bloko manevrų, kaltinimų ir kritikos, San Francisco konferencija praėjo nepaprastai sklandžiai ir netikėtai harmoningai. O tikėtasi blogesnės eigos — atrodė, kad Gromyko su savo 30 ekspertų ir 30 dokumentų dėžė galėjo jei ne nutraukti, tai bent nuvilinti konferenciją ir, be to, atrodė, kad šešios arabų ir azijatinės valstybės sutarties gali nepasirašyti. Tuo būdu būtų pasirodžiusios spragos priešsivietiniame fronte.

Nuogastavimai tačiau neišpildė, gal dėl to, kad Gromyko, kaip sakoma, silpnai pasirodęs ir antikomunistinės daugumos akivaizdoje nebandęs griauti sutarties — jo uždavinys buvo tik parodyti sovietų nusistatymą. Būta ir daugiau kritikos balsų. Pav. N. Zelandija ir Australija buvo pareiškusios baimę dėl ateityje galimos japonų agresijos, kiti vėl nusivylė nuostatais dėl reparacijų. Tačiau visuomenėje konferencija buvo sklaidi, ir čia daug nusipelnė Achosas, pirmininkavęs griežtai, mokamai ir sugebėjęs vykusiai sugniužinti visus galimus sovietinio bloko obstrukcinius žygius.

Kaip toliau su Japonija?

Reikia atminti, kad sutartis su Japonija įsigalios tik ją ratifikavus japonams, amerikiečiams ir bent septynioms val-

Ar karas Korėjoje išsiplės?

tybėms, dalyvavusioms kare su Japonija. Visa tai užtruks, nes pav. JAV Kongresas sutartį galės ratifikuoti neankščiau kitų metų pradžios. Vašingtono sluogsnių nuomone, kai kurie Azijos kraštai gali ir neratifikuoti, pav. Indonezija ir Filipinai. Jei daugiau Azijos kraštų atsistatytų, atrodytų, kad tai greičiau vakarų ir japonų susitarimas.

Tačiau ar toji sutartis keičia strateginį vaizdą Tol. Rytuose? Ar Azijos tautos dabar daugiau palinks į vakarus? Kokia ateitis laukia Japonijos?

Strateginių požiūrių, be abejo, JAV-bių padėtis pagerės. Sovietai nieku būdu nesutinka, kad Japonija galėtų būti panaudota kaip bazė, iš kurios — JAV lengvai galėtų siekti Vladivostoką ir kitus pakraščius. Kaip carai, taip ir Stalinas svajoja Japoniją su jos pramoningu ūkiu ir šiltų vandenų uostais turėti savo kontrolėje. Amerika pasiryžusi įrodyti, kad šis sapnas nebūtinai turi išsipildyti. Ji siekia stabilizuoti strategiją Tol. Rytuose ir Japoniją paversti raktine gynybos užtvara prieš komunistizmą.

Jau yra ir naujos japonų kariuomenės užuomazga — tautinis policijos rezervas su 70,000 vyrų. Šiaip, laikinai visa Japonijos gynybos našta kris ant Amerikos pečių. Ji turės ten pamesti vis daugiau pajėgų.

Japonijos ateitis daug priklauso nuo jos atsistatymo, ūkio ir pramonės padėties. Atsistatymo darbai vyksta labai sklandžiai, tačiau ūkio problemos nėra lengvos. Kraštas turi gyventojų perteklių. Mažesniai už Kaliforniją plote gyvena net 80 milijonų žmonių. Atrodo, kad JAV, ligšiol rėmusios Japoniją, rems dar ilgesnį laiką, nes visiškai ekonomiškai sustiprėti bus reikalinga plati prekyba su užjūrio kraštais, naujų rinkų suradimas ir šit. Nors okupacijos metais kraštas pasuko demokratizavimo keliu, bet nebus nuostabu, jei žiūrėjus galėjo jei ne nutraukti, tai bent nuvilinti konferenciją ir, be to, atrodė, kad šešios arabų ir azijatinės valstybės sutarties gali nepasirašyti. Tuo būdu būtų pasirodžiusios spragos priešsivietiniame fronte.

Ar karas Korėjoje išsiplės?

"Sutartis yra naujojo karo Tol. Rytuose užuomazga" — tokiais žodžiais Gromyko apleido San Francisco konferenciją, dar nurodęs, kad pasirašiusiems sutartį tautoms dėl to teks atsakomybę. Tai patvirtino spėjimą, kad Korėjos šešėlis buvo pakibęs virš konferencijos. Be to, vienas iš sovietų delegacijos narių prievaičiai pasisakė, kad, girdi, "atsakymas į šią konferenciją bus duotas ne San Francisc'e". Daugelio laukiama, kad sovietai žada atsakyti Korėjoje.

JAV žvalgybos, duomenimis, komunistai Korėjoje savo pajėgas žymiai stiprina — kovoms pasirengę esą ligi 800,000 karių,

atvykę daug tūkstančių specialistų statyti aerodromams, radaro įrengimams ir kt. Mandžiūrijos aerodromuose esą apie 1000 naikintuvų ir bombonešių.

Washingtono sluogsnių teigimu, jei atsakymo būtų sulaukta Korėjoje, sąjungininkai nebūtų užklupti, nors jei platesnio masto karas išsiplėstų Korėjoje, tai galėtų priversti prie įvykių, kurių jau nebūtų imanoma sulaukyti, kitaip sakant, prieitų prie pasaulinio karo.

Washingtono jau neabejojama, kad jei sovietai įvestų į karą oro pajėgas, būtų panaudoti gener. MacArthur'o strateginius pasiūlymus — smogti į raudonųjų pozicijas anapus Korėjos. Pagaliau, jau ir dabar vad. riboto karo politika vis labiau keičiama — jau leidžiama bombarduoti bazes arčiau Sibiro sienos (Rašino uostas) ir Mandžiūrijos bazių puolimas leistas, jei tik raudonieji panaudos savo aviaciją.

Sąjungininkai Korėjoje yra pasirengę visiems netikėtumams

Ugnies pajėgumo požiūriu jų pajėgos šiuo metu nesilpnės — už prieš. Septynios JAV divizijos dabar pilnai parengtos ir dvi treniruojamos Japonijoje. Korėjon pasiūsti naujo tipo pės-tininkų ginklai. Esama žinių,

Bimbai nepasisiekė Lindene

Rugsėjo 2 d., New Jersey ALDLD-jos apskrityje, buvo surengusi Lindene savo metinį "Pikniką", į kurį atvažiavo iš Brooklyno, "Laisvės" redaktoriaus Antanas Bimba, kurio palaiminimai piknikui turėjo suteikti visokių gerovių. Įvyko kitaip, 12 valandą dieną, prasidėjo pikniko pikietavimas, kuris trukė iki 6:30 v. v. Piknikė dalyva-vo — galbūt tik apie 80 jau pa-čių raudonųjų fanatikų, o kiti grįžo namo ar kur kitur nuvyko nuo pačių pikniko vartų. Pike-tuotojų buvo iš viso apie 200 žmonių.

Kadangi į pikniką atsilankė tiek mažai žmonių, tai raudonieji rengėiai buvo priversti atsakyti orkestrą, ir tokiu būdu jie net nei muzikos neturėjo, o vakarop ir tie patys "80" pradėjo kriksti ir beliko tik vienas Bimba "su keliomis katėmis ir šunimis, kurie, zulinėjo apie kampus įsiekdami maisto likučių nuo pikniko". Bimba visgi išdrožė "spyčių", kitaip, jam būtų buvę negarbinga grįžt namo nepasakius "spyčiaus". Katės sugraudintos Bimbos kalbos pradėjo verkėti, ir pasišalino, įsiekto maisto kur kitur. Bimba, stovėdamas po medžiu, gaudė rankomis vėją ir rodos iš pacio dangaus šaukėsi pasigailėjimo. Tuo tarpu pradėjo lyti.

Pikietuotojai baigė pikietavimą atitinkama kalba, kurios susirinko paklausti ir svetimaučiai, nes buvo kalba pasakyta lietuviškai ir angliškai.

Atrodo, kad raudonieji New Jersėje su savo parengimais su-bankrutavo, nes nei vienas jų parengimas neapsiėjo, kad būtų buvęs nesupikietuotas. Reikėtų, buvę kitose kolonijose kiek judriau raudonųjų pikietavimas pasireikštų, nes tik pikietavi-mas, mes galėsime tiliams gy-venantiems "nežinystėje" paro-

kad Korėjoje eksperimentiniais tikslais gali būti panaudota atominė artilerija. Kiti nauji ginklai jau pristatyti į Korėją. Karas grėsia išsiplėsti ne tik sausumoje, bet ir ore ir jūroje. Amerikiečiai savo aviečių nuolat stiprina, o raudonieji su 1000 i Korėjos vandeniu pristatytų povand. laivų rimtai graso sąjungininkų tiekimui. Jei tai įvyktų, būtų smogta į sovietų laivų bazes Sibire.

Ateina eilė Vokietijai

Vos pasibaigus San Francisco konferencijai šį pirmadienį Washingtono susirinko trys didieji (JAV, Anglija ir Prancūzija) apsvarstyti 16 skubiausių pasaulio problemų. Raktiniai klausimai: Vokietija, Ispanija, Italijos taikos sutartis ir Raud. Kinija. Pagrindinis ir pats svarbiausias klausimas — taikos susitarimas su Vokietija. Jis jau esąs parengtas, ir tik reikalingas, kai kurių detalių atžvilgiu, paskiro susitarimo.

Dar šią savaitę, šeštadienį, visi trys atsidsurs Kanadoje — Ottavoje, kur įvyks Atlanto Pakto valstybių konferencija. Vienas svarbiausių klausimų — Graikijos ir Turkijos priėmimas į Atlanto Pakto. Diplomatinė vakarų pasaulio mašina dirba pilnu tempu.

V. Rimvydas

dyti tikrą raudonųjų veidą ir jų piktus tikslus.

Pastaba: ALDLD yra organizacija, kuri spausdina komunistinės dvasios knygas bei literatūrą, atsiųsta literatūrą iš Sov. S-gos parduvinėja ir platina, renka pinigus Laisvei ir Vilniai (komunistų dienraščiams) skleidžia visokią komunistinės dvasios propagandą. Ši organizacija yra įtakojama ir vadovaujama komunistinio tipo žmonių.

Lyda

EV. REFORMATU LEIDINYS "MŪSŲ SPARNAI"

Tremtyje gyvenantieji evangelikai reformatai pradėjo leisti savo laikraštį "Mūsų Sparnai". Pirmasis numeris, išleistas šių metų birželio mėn. Čicaگوje, didelio formato. Spausdintas sa-firografu, 46 psl., iliustruotas. Redaktoriais pasirašė: Eugenijus S. Gerulis ir Ona Tunkūnaitė.

Šis evangelikų reformatų leidinys žada pasirodyti per metus kelis kartus ir nagrinėti evangelikams reformatams rūpimus klausimus. Pirmojo "Mūsų Sparnų" numerio atspausa 200 egz.

Pirmajam numeryje rašo šie evangelikų reformatų veikėjai: Dr. P. Jakubėnas, P. Dagys, J. Pronskus, Dr. J. Mikėlnas, komp. V. Jakubėnas, E. S. Gerulis ir kt. Numeryje eilė aktualių ir įdomių rašinių ne vien evangelikams reformatams.

Leidinyje išleistas skoningai, viršelis papuoštas inž. H. Pavilionio piešiniu.

Mūsų Sparnų adresas: 4428 So. Western Ave., Chicago 9, Ill.